

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 10 (2817) 2004 MARCH-KOVAS 9 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ON L5C 1T3 CANADA • www.tzib.com Nr. kaina - \$1

Istorinė pergalė

Sovietų Sąjunga, pralaimėjusi daugiau kaip 40 metų trukusį šaltąjį karą prieš JAV, Gorbačiovo vadovaujamą ieškojo išeities. Buvo užsimota pertvarkyti komunistinės sistemos režimą. Atvirumo ir "perestroikos" šūkiai nuskambėjo per pasaulį.

Lietuva 50 metų kantriai laukė kažko panašaus. Tartum derindamasi prie naujos bendros persitvarkymo linijos, įsteigė Persitvarkymo sąjūdį, tapusį Sąjūdžiu, kuris siekė esminės pertvarkos – nepriklausomybės. Kovo 11-oji ir buvo ta diena, kai LTSR Aukščiausioji taryba beveik visais balsais nutarė Lietuvą skelbti nepriklausoma valstybe, atstatant 1940 m. prarastą nepriklausomybę. Kas toliau vyko, visi jau gerai žino, ir tai niekada nebus pamiršta. Gal kiek užmarštin grimsta tikrovė, kad tautoje būta pasidalinimo – vieni su naujomis viltimis veidu pasisuko į Vakarų, kiti įvairių sumetimų saistomi, nepriklausomybę gėdė daugiau derinti su Rusija. Pastarieji, populiariai vadinami kairiaisiais, senais nomenklatūrininkais ar prorusiškais draugais, politiniame gyvenime atliko ir tebeatlieka nemažą vaidmenį įsitikinę ir kitus įtikinėdami, kad senos pažintys Lietuvai naudingesnės, negu nežinomi keliai, rizikingi bandymai. O vis dėlto praeitais metais įvykęs tautos referendumas pabrėžė naują ryžtą pasisukti veidu į Vakarų, tapti Europos sąjungos nare. Atrodo, kad šito nebesustabdys nei Lietuvos vadovų trintis, nei, ko gero, nepalankių mums jėgų suplanuoti trukdymai. Tai dar viena istorinė pergalė.

Nueltas kelias baigiasi. Štai jau vartai, pro kuriuos žengsime į Europos nepriklausomų valstybių šeimą pilnateisiais nariais. Tai keturiolikos nepriklausomybės metų didysis laimėjimas – grįžtame į Europą, nuo kurios buvome klasingai atplėšti ir 50 metų murkdami laisvą žmogų prievartaujančioje, nepriimtinoje santvarkoje. Padaryta per tą laiką techninė bei kultūrinė pažanga, deja, nekompensuoja nei žiaurių trėmimų, nei tautinių ir religinių persekiojimų bei sluosintos dvasios. Bet tai jau praeitis, įrašyta tautos istorijon kaip kančios ir kovos laiko tarpis ir skauda pamoką ateičiai, kad laisvę reikia ginti be atidėlojimų. Svarstant grįžimą į Europą, pasigirsta ir abejingų balsų, girdi, einame užrištomis akimis. Suprantama, kad sunku net įsivaizduoti, ką gausime ir ką duosime? Derybininkai maždaug žino, bet jų vieši paskelbimai ne visų skaitomi ir ne visų suprantami. Vakarietių pasikartojantys pareiškimai, kad Lietuva yra geriausiai pasiruošusi stoti į Europos sąjungą, irgi nedaug ką eiliniam piliečiui pasako. Tačiau kokios abejonės bekiltų, kokių spėliočių beskleistume – tautos laukia nauja patirtis. Viena aišku, kad šalia bendrų darbų teks atlaikyti ir varžybas, ginti savo spalvas plačioje tarptautinėje arenoje, kurioje laimėjimai kels Lietuvos gerovę, garsins šalį, kuri pirmoji išdrįso vieningai ir aktyviai pasipriešinti Sovietų Sąjungai. Linkėtina, kad jau kitamet, švęsdami Kovo 11-tąją, galėtume taisy laimėjimais pasidalinti ir džiaugtis. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Naujo vadovo ėjimai

Ministeris pirmininkas Paul Martin, nors su tuo nesutinka, tačiau kai kurie politikai pripažįsta, kad jis mėgina nutolti nuo buvusio ministerio pirmininko Jean Chretien politinių draugų. Vienas iš jų – Jean Pelletier pašalinimas iš "VIA Rail" vadovo pareigų be atleidimo ir priešlaikinio išėjimo išmokos. Pagal Paul Martin, jis buvo pašalintas pagrįstai. Pelletier tapo pirmojo generalinės revizorės pranešimo auka. Pašalinimą pagrįstino garšiosios sportininkės Myriam Bedard skundas dėl vadovo švaistomų lėšų VIA bendrovėje. Tačiau iš jos buvo tik pasijuokta, kad ji ieškanti populiarumo. Manoma, kad M. Bedard bus leista grįžti į savo prarastą darbą VIA bendrovėje. Dėl generalinės revizorės pranešimo ministeris pirmininkas nemano skelbti parlamento rinkimų, nes jie nebūtinai iki 2005 metų lapkričio mėnesio. Tačiau vyriausybė yra lengviau gintis nuo opozicijos priekaištų, jei ministeris pirmininkas yra rinktas, o ne statytinis. Liberalai laimėjo visuotinę (daugiau kaip 50%) daugumą parlamente 1993, 1997 ir 2000-ais metais. Iki skandalingo finansų švaistymo išryškino liberalai neturėjo rimtos opozicijos.

Vidaus saugumo žvalgybos (CSIS) pranešimu, Kanados svetingumu naudojasi daugelis pasaulio politinių bei religinių fanatikų. Čia sukaupiami finan-

sinė ir materialinė parama įvairioms teroristinėms grupėms, tačiau kai kurie politikai pripažįsta, kad jis mėgina nutolti nuo buvusio ministerio pirmininko Jean Chretien politinių draugų. Vienas iš jų – Jean Pelletier pašalinimas iš "VIA Rail" vadovo pareigų be atleidimo ir priešlaikinio išėjimo išmokos. Pagal Paul Martin, jis buvo pašalintas pagrįstai. Pelletier tapo pirmojo generalinės revizorės pranešimo auka. Pašalinimą pagrįstino garšiosios sportininkės Myriam Bedard skundas dėl vadovo švaistomų lėšų VIA bendrovėje. Tačiau iš jos buvo tik pasijuokta, kad ji ieškanti populiarumo. Manoma, kad M. Bedard bus leista grįžti į savo prarastą darbą VIA bendrovėje. Dėl generalinės revizorės pranešimo ministeris pirmininkas nemano skelbti parlamento rinkimų, nes jie nebūtinai iki 2005 metų lapkričio mėnesio. Tačiau vyriausybė yra lengviau gintis nuo opozicijos priekaištų, jei ministeris pirmininkas yra rinktas, o ne statytinis. Liberalai laimėjo visuotinę (daugiau kaip 50%) daugumą parlamente 1993, 1997 ir 2000-ais metais. Iki skandalingo finansų švaistymo išryškino liberalai neturėjo rimtos opozicijos.

Kanados oro laivynas per ateinančius penkerius metus neteks ne tik dar skraidančių lėktuvų, bet ir 75 % to laivyno mechaninės priežiūros personalo, kuris jau artėja prie pensininkų amžiaus. Tokia ateitį numato kariuomenės paruoštas pranešimas vyriausybei. Dauguma dabartinio ministerių kabineto narių nėra palankūs gynybos ministerio planui padidinti krašto gynybos samatą dviem bilijonais dolerių. Šiuo metu Kanada tam reikalui skiria 12 bil. dol. arba apie 1.1% visuotinės krašto gamybos (GNP). Viešu juoku virto oro laivyno malūnsparnis, kuriam nuo Ramiojo vandenyno Kanados pakraščio į Atlanto pa-

(Nukelta į 6-tą psl.)

Statula Vytautui Didžiajam – Lietuvos galybės kūrėjui pagerbti Kaune. Po Vytauto kojomis – keturi jo nugalėtieji – rusas, lenkas (kairėje), kryžiuotis ir totorius (dešinėje). Skulptorius – Vincas Grybas (1890-1941)

Per amžius budėję...

ŠVENČIANT KOVO 11-ĄJĄ

IGNAS MEDZIUKAS

Prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės Karo muziejaus sodelyje Kaune buvo įrašas: "Per amžius budėję, laisvę laimėjome per aukas ir pasišventimą".

Po Antrojo pasaulinio karo lietuvių tauta vyresnė, kad remiantis Atlanto charta ir kitomis vakarietių deklaracijomis, atgausianti nepriklausomybę. Kūresi partizaninis judėjimas. Tikslas – pagreitinti permainas ir įsijungti į judėjimą, siekiant Lietuvos suvereniteto ir demokratijos. Įsijungusių į šią grupę žmonių apie pusę sudarė priklausę komunistų partijai.

1988 m. birželio 3 d. Vilniuje Mokslo akademijos salėje įvyksiam susirinkime buvo sudaryta 35 žmonių grupė, vėliau pasivadusi Sąjūdžio iniciatyvine grupe. Tikslas – pagreitinti permainas ir įsijungti į judėjimą, siekiant Lietuvos suvereniteto ir demokratijos. Įsijungusių į šią grupę žmonių apie pusę sudarė priklausę komunistų partijai.

Sąjūdis iškėlė savo kandidatų rinkimuose į Aukščiausiąją tarybą. Rinkimai vyko be didelių netikėtumų. 1990 m. vasario 24 d. paskelbus rezultatus paaiškėjo, kad Sąjūdis laimėjo. Pasielkus 95 deputatų kvorumą, nutarta pradėti parlamento darbą. Skubėta paskelbti Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, nes M. Gorbačiovas projektavo SSRS prezidento instituciją ir turėjo būti greitai išrinktas prezidentas. Liaudies deputatų įgaliojimai jam būtų leidę įvesti ypatingą padėtį bet kurioje sovietų respublikoje.

Kovo 10 d. atidaroma parlamento sesija. Išrinktieji deputatai laisvuose rinkimuose gavę tautos atstovų mandatą reikšdami suvereninę galią. Parlamentas tuojau pasivadino "Lietuvos aukščiausioji taryba" (išleiziant TSR), kuri galėjo spręsti nepriklausomybės atstatymą ir tvirtinti Vyčio herbą.

Kovo 11 d. atmetta sovietinė konstitucija ir paskelbtas 1938 m. Lietuvos konstitucijos atstatymas. Konstitucijos, kuri buvo užšaldyta, ir priimtas "Laisvės pagrindinis įstatymas" kaip nauja konstitucija. Tokiu būdu atkurta 1940 m. okupantų sustabdyta nepriklausomos valstybės egzistencija.

Sąjūdžio atstovai tarybos pirmininku pasiūlė V. Landsbergį, komunistai – A. Brazauską. Kandidatai turėjo pasakyti kalbas ir atsakyti į klausimus. Balsavimo rezultatai buvo: už Brazauską 38 balsai, už Landsbergį – 91. Pirmininku išrinktas V. Landsbergis perėmė pareigas iš

prof. Juozo Bulovo, Rinkimų komisijos pirmininko. Pavaduotojais buvo išrinkti pirmininko pasiūlyti filosofas Bronislovas Kuzmickas, teisininkas Kazimieras Motieka ir inž. Česlovas Stankevičius, sekretoriumi – Liudvikas Šabutis, buvęs prokuroras, sąjūdininkas.

Aukščiausios tarybos salėje buvo sovietinis herbas su plakutu, kuris buvo uždegintas Lietuvos tautine vėliava. Tada buvo priimtas Lietuvos Aukščiausios tarybos aktas dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo, kuris pradėdamas taip: "Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė". Už šį aktą balsavo 124 atstovai. Susilaikė šeši lenkų atstovai, motyvuodami, kad neturėjo išrinktųjų įgaliojimo. Kiti 3 lenkų atstovai balsavo už nepriklausomybės atstatymą. Priėmus aktą

atstovai su džiaugsmo ašaromis sugiedėjo Lietuvos himną. Akto signatarai – herojai, rizikavę laisvę, o gal ir gyvybę.

Vėliau sudarytas ministerių kabinetas su premjere Kazimiera Prunskiene. Iki pilnos nepriklausomybės dar buvo ilgas, duobėtas ir akmenuotas kelias. Garbačiovas darė didelį spaudimą, o Lietuvoje buvo okupacinė kariuomenė. Klūtys buvo nuglautos. Jau esame arti prie Europos sąjungos ir NATO. Gaila, kad šiuo metu yra susiskaldžiusi visuomenė dėl prezidento R. Pakso. Bet Lietuvos žmonės sugeba būti vieningi, kai atsiranda rimtas reikalas. Susikūręs Sąjūdis pralaužė sunkias klūtis ir mes švenčiame Kovo 11-ąją kaip didelį laimėjimą. Daug pasiekta, bet dar liko daug darbų atlikti, kad Lietuvos žmonės galėtų būti sotūs ir patenkinti gyvenimu. Jei bus geros valios, krašto gyventojų gerovė gerės. Reikia tik daugiau drąsos ir pasitikėjimo savimi. Negi turėtume laukti, kad "vyresnysis brolis" mus ir toliau vedžiotų už rankutės.

Atsakomybė didelė - jėgos nelygios

Kovo 11-osios aktas – valstybės atkūrimo pradžia

STASYS MALKEVIČIUS

Lietuvių tauta turi seną, garbingą, tačiau pamokančią valstybingumo istoriją. Sukūrusi galimą nuo jūros iki jūros valstybę, atlaikiusi riterių ordinų veržimąsi, net du kartus praradusi valstybingumą ir nepriklausomybę. Tik Dievo Apvaizdos, tautos pasiryžimo ir gausių rezistencijos aukų dėka pavyko vėl atgauti laisvę, kai 1990 m. kovo 11-ąją 124 tautos įgaliojimų atstovai, okupacinių represijų struktūrų apsuptyje, pasirašė nepriklausomos valstybės atstatymo aktą, kuris tuo metu prilygo karo paskelbimui okupantui – supergalybei ir pareiškimą pasauliui, kad mes gyvi.

Karą reikėjo ne tik paskelbti, bet ir laimėti ne todėl, kad išvengtų represijų jį paskelbusieji, bet, kas svarbiausia, – tautai. Atsakomybė didelė – jėgos nelygios. Pasirinkta parlamentinės kovos taktika pasiteisino. Kovą pasaulyje neturinčią analogo, pradėję deputatai, išrinkti į sovietinę Aukščiausiąją Tarybą, iškart po rinkimų pavertę ją Lietuvos parlamentu laimėjo ne skatinami tautą ginkluotam pasipriešinimui, o leisdami įstatymus. Referendumais užtikrinus tautos pritarimą bei pasiekus pasaulio valstybių ir viešosios opinijos paramą okupantui neliko kito kelio, kaip pripažinti Lietu-

vos nepriklausomą valstybę.

Per dvejetą su pusę metų buvo parašyti ir išleisti pagrindiniai įstatymai, sukurtos valstybės valdymo institucijos – ministerijos ir departamentai, kariuomenė, policija, švietimo, teisės bei sveikatos apsaugos sistemos. Buvo pasiektas susitarimas dėl okupacinės kariuomenės išvedimo. Lietuvą vėl pripažino pasaulis – jos vardas sugrįžo į Europos ir pasaulio žemėlapius. Parašius ir tautos referendumu patvirtinus pagrindinį įstatymą – konstituciją, buvo užbaigta valstybės teisiųjų pamatų statyba. Aukščiausioji taryba, vėliau pavadinta Atkuriamuoju seimu, savo darbą atliko ir, nebaigusi kadencijos, pati paleido save, sudarydama galimybę tautai išsirinkti naują parlamentą – Lietuvos seimą ir prezidentą jau pagal Lietuvos įstatymus.

Ant padėtų pamatų valstybės, orientuotos į Vakarų demokratijų vertybes, namo statybą tęsė kiti tautos išrinkti parlamentai – seimai.

Pirmasis Lietuvos respublikos konstitucijos straipsnis, įtvirtintas atskiru tautos referendumu, nurodo, kad Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika. Išsaugoti sunkiai atgautą nepriklausomybę, užtikrinti valstybės ir jos piliečių saugumą yra svarbiausias valstybės valdymo institucijų uždavinys.

Savaitė Lietuvoje

NATO pranešimas

Reuters-ELTA-LGTIC žiniomis, vasario 25 d. ŠAS (NATO) būstinėje paskelbta, kad ši sąjunga užtikrins Baltijos valstybių ir Slovėnijos oro erdvės gynimą, šioms pavasarį tapus narėmis, bet tam rengiamasi atsargiai suprantant Rusijos susirūpinimą dėl ŠAS karo lėktuvų prie jos sienų. Pareikšta, jog kariniai planuotojai skubos tvarka rengia planą, kaip užtikrinti naujojo rytinio pakraščio gynimą, nes tos keturios valstybės neturi gerai išvystytų savo karinių oro pajėgų.

Tapusios narėmis, jos prisijungs prie ŠAS kolektyvinės gynybos sistemos, pagal kurią sąjungininkės privalo padėti prieš užpuoliant kitai sąjungininkei. ŠAS šaltiniai pabrėžia, jog niekas nemano, kad kas nors pulstų Baltijos valstybes, tačiau sąjunga vis tik privalo būti pasirengusi jas apginti. Tikimasi iki Ištambulo viršūnių susitikimo (birželio 28-29 d.d.) naujosios narės pasiūlyti laikiną sprendimą dėl jų oro erdvės gynimo, o po to pradėti rengti ilgalaikį sprendimą.

Manoma, kad bus remiamasi Islandijos pavyzdžiu. Ji neturi savo karinių oro pajėgų, tad ŠAS ten laiko keturis F-15 naikintuvus.

Priėmė Ukrainos URM

Prezidentas Rolandas Paksas vasario 26 d. priėmė Lietuvoje su oficialiu vizitu viešintį Ukrainos užsienio reikalų ministrą Konstantiną Griščenką. Jie aptarė Europoje vykstančius politinius procesus, dvišalius Ukrainos ir Lietuvos santykius bei ekonominį bendradarbiavimą ir atskirų institucijų veiklą siekiant stiprinti ryšius.

Šių dviejų valstybių prezidentai 2002 m. paskelbė tokį tikslą, ir jo įgyvendinimą įrodo sėkminga tarpvalstybinis bendradarbiavimo tarybos, dvišalių verslo forumų veikla bei pasirašytos sutartys įvairiais klausimais. R. Paksas pareiškė, kad Lietuva yra pasirengusi remti Ukrainos euroatlantinius siekius.

Išsiųsti 3 Rusijos diplomatai

ELTA-LGTIC žiniomis, vasario 27 d. Lietuvos užsienio reikalų ministeris Antanas Valionis patvirtino, jog už neleistiną, su diplomato statusu nesuderinamą veiklą iš Lietuvos išsiųsti trys Rusijos diplomatai. Lietuvoje dirbė Rusijos ambasadoje diplomatai "bandė kištis į privatizavimo procesus Lietuvoje".

Prie jų išsiuntimo sprendimo prisidėjo ir jų "neleistinas domėjimasis slapta informacija, susijusia su apkalta Lietuvos prezidentui Rolandui Paksui". Informaciją apie jų veiksmus surinko ir Užsienio reikalų ministerijai pateikė Valstybės saugumo departamentas. "Lietuva šių veiksmų ėmėsi naujųjų saugumo partnerių raginimu". Ji gali tikėtis atsakomųjų priemo-

nių – iš Rusijos atstovybių Rusijoje gali būti išsiųsta keletas Lietuvos diplomatų.

Landsbergio siūlymas seimui

Seimo Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) frakcijos narys Vytautas Landsbergis pateikė Statuto pataisų projektą, kurį priėmus, Lietuvos prezidentas, jeigu jam yra iškelta apkalta, negalėtų siūlyti seimui pradėti apkaltą konkrečiam seimo nariui. Kaip rašo ELTA-LGTIC, R. Paksas yra kreipęsis į seimą, siūlydamas pradėti apkaltą seimo pirmininkui Artūriui Paulauskui. (Jo kreipimasis kovo 3 d. atmetas dėl nesilaikymo galiojančių teisės aktų).

V. Landsbergis jau vasario 23 d. pasiūlė, kad apkaltos laiktartį prezidentas negalėtų duoti jokių pavedimų arba įsakymų kariuomenei, ginkluotiesiems pajėgoms, taip pat ne prezidento įstaigos pareigūnams bei tarnautojams; negalėtų skelbti ir dalyvauti skelbiant nepaprastąją padėtį. Jam laikinai siūloma apriboti teisę pasirašyti ir skelbti įstatymus, kuriais siekiama atremti valstybei iškylančias grėsmes, taip pat skirti aukštųjų karinių laipsnių bei apdovanojimus.

Seimo valdyba pateikė jo siūlymus Teisės departamentui išsiaiškinti, ar jie neprieštarauja Konstitucijai. Kovo 2 d. Teisės departamentas paskelbė, jog jo siūlymai neatitinka Konstitucijos.

Naujas JT EK vicepirmininkas

ELTA-LGTIC praneša, kad Lietuvos ambasadorius prie Jungtinių Tautų (JT) skyriaus Ženevoje Algimantas Rimkūnas tame mieste vykusioje JT Ekonominės komisijos Europai 59-ojoje sesijoje išrinktas vienu iš keturių komisijos biuro narių bei jos vicepirmininku.

Ekonominė komisija Europai yra viena iš penkių JT ekonominių regioninių komisijų. Jos narės – 55 Europos, Vidurio Azijos bei Kaukazo regiono valstybės. Organizacija veikia ekonominės analizės, statistikos, prekybos, pramonės ir žmonių plėtros, energetikos, aplinkosaugos bei transporto srityse. Jos pagrindinis tikslas yra glaudesnio ekonominio bendradarbiavimo tarp jos narių užtikrinimas.

Seimo pirmininkas Turkijoje

Lietuvos seimo pirmininkas Artūras Paulauskas kovo 3-6 d.d. oficialiu vizitu lankėsi Turkijoje su delegacija. Kaip skelbia ELTA-LGTIC, susitikime su Turkijos parlamento pirmininku Bulent Arinc, pastarasis išreiškė viltį, kad Lietuva remis Turkijos siekį prisijungti prie Europos sąjungos. Parlamentų vadovai susitarė plėsti tarptarptamentinį bendradarbiavimą ir keistis komitėtų delegacijomis.

Turkijos parlamentarai prašė, kad Lietuva palengvintų vizų (Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numeryje

Istorinė pergalė

Pamoka ateičiai, kad laisvę reikia ginti be atidėlojimų

Per amžius budėję...

Daug pasiekta, bet dar liko daug darbų atlikti

Lietuva tarptautinėje plotmėje

"Kalmus verčia" ne interesu, o vertybių politika

Sunkius lietuvių kelias į laisvę

Todėl jie ir pradėjo kryžiaus žygį prieš lietuvių kalbą

Karininko žūtis ant tilto

Alytuje driekiasi jo vardu pavadinta gatvė

Lietuvių muzikos avangarde

Išvydome tokį spektaklį, kokio dar niekur nebuvo Lietuvoje

Kai okupuojami protai...

Pykdamis per rinkimus jie pasiduoda pagundai atkeršyti

Septintasis Kauno fortas

Gal jis mus, kaip ir kitus laiminguosius, išleis iš forto?

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672 FAX 905 290-9802 E-mail: tevzib@pathcom.com
www.tzib.com

PAP Registration No. 09408, CPM 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaiztutienė. Metinė prenumerata – \$50, mėnė – \$60, garbės – \$70. Oro paštu į užjūrius – \$170, paprastu paštu – \$60. Amerikoje – JAV dol. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TZ administraciją". Skelbimai ruošiamas nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuostata. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. Subscriptions: regular \$50.00, patron \$60.00, sponsor \$70.00 per year. Airmail overseas – \$170, regular mail overseas – \$60. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

We acknowledge the financial assistance of the Government of Canada, through the Publications Assistance Program (PAP), toward our mailing costs.

RELIGINIAME GYVENIME

Kauno arkivyskupijos muzikai, vargonininkai, jaunimo ir mišrių chorų bei šlovinimo grupių vadovai trečią kartą susitiko sausio 19 d. arkivyskupijos Jaunimo centre. Seminarui vadovavo sielovados bendradarbis Arūnas Kučikas ir Kauno arkivyskupijos II sinodo Liturginės komisijos pirm. kun. Mindaugas Pukštys. A. Kučikas apibūdino iki Vatikano II susirinkimo ir po jo vykusį kelybės virmą kokybę pastoracine prasme ir Bažnyčios "misijinės" savimonės tapimą "evangelizacine". Kun. Pukštys priminė pirmojo susitikimo mintis apie skelbimo-liturgijos-diaconijos ir slėpinio-šventimo-gyvenimo sąsajas. Vaizdinėmis priemonėmis supažindinta su dabartine muzikos ir giedojimo būkle.

Parapijų kaktistijonai Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre susirinko sausio 21 d. Seminaro dalyvis sveikino arkivyskupą Sigitą Tamkevičių, o kun. Mindaugas Pukštys kalbėjo tema "Kristaus buvimas liturgijoje". Jis taip pat apžvelgė liturginio susirinkimo tarnystės, kurios yra atsikur vaidmenį jungimas į bendrą visumą. Susirinkusieji pagėdavo vaidmenį išsamio apibūdinimo kitame susirinkime.

Laisvės gynėjų dienos, Sausio 13-šios, iškilmingame posėdyje seime žodį tarė kunigas Robertas Grigas. Jis pabrėžė, kad tos dienos vyksme 1991 m. svarbiausias buvo dvasinis matmuo, jame išryškėjo mažųjų pergalė prieš bedievišką mąstyseną bei fizinės jėgos politiką. Tą faktą likiminių žodį tarė tikėjimasis, ištikimybė ir meilė, besiaukojanti iki mirties. Ši pergalė yra patirtis, turinti sutvirtinti mūsų dvasios visose žmogijose nevilnyje, išoriniuose pavojuose ir savosios visuomenės moralinėje chaoso, teigianti, kad iš esmės niekuomet nepralaimi žmonės ir tautos, jei pasilieka ištikimi Dievo vardu bylojančiai sąžinei. Nepaliaujamas Lietuvos nepriklausomybės siekis atskleidžia kaip istorinį brožą mūsų etinės kultūros kovą. Kaip kovos dėl kultūros ir sielos vertybių pavirzdžių kalbėtojas priminė vyskupą Valančiaus sąjūdį, knygnešiją judėjimą, katalikiškosios "Kronikos" leidybos tinklą. Visais atvejais laimėjo kultūra, pagrįsta krikščioniškųjų asmenų orumo ir tautų prigimtinių teisių supratimu. Sausio 13-osios aukų kraujas nuopelnė anuometinių kompromisų ir išdavyčių purvą. Aukščiausioji taryba nesuvisyvo ir liko ištikima amžinajai laisvės svajonei. Šiandien, baigdamas teigė kun. Grigas, ne mažiau reikšmingi labai skaidrūs, principingi, apvalantys dabartinio seimo sprendimai.

Pašventosio gyvenimo diena vasario 1 d. buvo paminėta Marijampolėje Vilkaviškio vyskupijoje besidarbuojančių vienuolių. Švč. Mergelės Marijos nekaltosio prasišėlimo vargdenių sesers su įvairių

Knygų rišykla "SAMOGITIA" meniška ir įraš knygas bei žurnalus
A. PLENYS
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

rių kongregacijų atstovėmis ta proga prisiminė palaimintojo Jurgio Matulaitio gyvenimą. Iškilmingas Mišias bazilikoje aukėjo vyskupas Rimantas Norvila, kuris pamokslė kalbėjo apie pašventosio gyvenimo prasmę ir vienuolinį pašaukimą. Kaune ši diena atšvęsta vasario 2 iškilmingomis Mišiomis Kauno arkikatedroje bazilikoje. Jas su 20-čia kunigų aukojęs arkivyskupas Sigitas Tamkevičius taip pat pasakė pamokslą apie Dievui pašventą gyvenimą. Vasario 7 d. vienuoliai rinkosi Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) šventovėje, kur kun. Artūras Kazlauskas vedė konferenciją apie psalmes bei valandų liturgiją. Panevėžio Sielovados centre sausio 31 d. Pašventosio gyvenimo dienos dalyviai dalinosi pašaukimo džiaugsmu ir rūpesčiais. Šv. apaštalo Petro ir Povilo šventovėje po valandų liturgijos, kuriai vadovavo Tiberiados bendruomenės broliai, Mišias aukėjo vyskupas Juozas Kauneckas. Procesijos dalyvavo Dievo Apaizdos, Šv. Kotrynos, Švč. M. Marijos tarnaičių kongregacijos seserys, Tiberiados bendruomenės broliai, iš Argentinos atvykę ir Pumpėnų parapijoje besikuriantys [sakinėjusio žodžio kongregacijos atstovai. Vasario 1 d. Mišiose vyskupas vėl ragino melstis dėl pašaukimų ir kunigystę ir pašventą gyvenimą.

Kauno arkivyskupijos Caritas ataskaitinė konferencija įvyko vasario 3 d. Dalyvavo Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius, vysk. augilzilas R. Ivanauskas, Lietuvos Caritas direktorius kun. R. Grigas, arkivyskupijos dvasininkai, dekanatų Caritas vadovai bei savanoriai. Konferencijai vadovavo Kauno arkivyskupijos Caritas direktorius kun. V. Veprauskas. Po Mišių arkikatedroje bazilikoje, konferenciją Jaunimo centro salėje atidarė kun. Veprauskas, primindamas susirinkimo tikslą – apžvelgti per metus nuveikto darbo gaires ir perspektyvas atečiai. Arkivyskupijos Caritas reikalų vedėja O. Virbašūtė pateikė Kauno I dekanato ir arkivyskupijos vykdomų projektų bei programų ataskaitą. "Labdaros" valgykla darbo dienomis maitina nuo 500 iki 900 žmonių, persikelis ir naujas patalpas. Keturiuose maitinimo punktuose maitinasi 128 žmonės. Sriu-bus valgykla remia Toronto Prisi-kėlimo parapiją, vokiečių katalikai verslininkai, pavieniai asmenys. Būbtų žemės ūkio bendrovė. Bend-rais Caritas projektais, kaip Kauno ir Prahos "Globo per atstumą" ap-rūpinami 273 vaikai, Kauno ir Bre-šės "Iš gatvės į mokyklą" – 57 vai-kai. Caritas paramą gauna iš par-duotuvės "Labdara – labdarai", taip pat veikia bažnytinių drabužių su-vykla, labdaros vaistinė, medicinos centras, tarnyba "Slauga į namus". Kauno I dekanate darbuojasi 94 žmonės. Iš viso Kauno arkivysku-pijoje Caritas veikloje dirba 453 savanoriai, tačiau mažai jaunimo. Stengiamasi pagal galimybes atsi-liepti ir žmonių reikmes – slaugyti ligonius, globoti daugiavaikes šei-mas, maitinti vaikus, rūpintis žmo-nių sielovada. Užbaigdamas konfe-renciją arkiv. S. Tamkevičius para-gino kunigus skirti ypatingą dėmesį ligonių lankymui, galvoti, kaip į Caritas veiklą įtraukti jaunimą ir kuo Caritas nariai galėtų prisidėti įveikiant visuomenėje kurstomą žmonių susipriešinimą.

A+A VINCUI BUTRIMUI

iškeliavus amžinybėn, jo žmonai MILDAI, brolienei BIRUTEI, jos dukroms, sūnams, jų šeimoms ir vi-siems artimiesiems reikiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime –

POŠKŲ ŠEIMA

GINTĖ DAMUŠYTĖ (I eil. trečia iš k.), ambasadorė prie ŠAS (NATO), kalbėjusi Vasario 16-osios minėjime Torontė-Mississaugoje, susitikime su KLB veikėjais. I eilėje (iš k.) Krašto valdybos sekr. I. Punkrienė, pirm. R. Žilinskienė, J. Kuraitė-Lasienė; II eil. P. Meiklejohn, Toronto apyl. pirm. D. Garbaliuskienė, Alg. Vaičiūnas, vicepirm. S. Piečaitienė, raštinės vedėja J. Stasiulevičienė

Lietuva tarptautinėje plotmėje

Transatlantinė vertybė ir tarptautinis saugumas. Kas jungia Lietuvą, Kanadą ir NATO?

**AMBASADORĖ
GINTĖ DAMUŠYTĖ**

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Manau, kad daug problemų išspręstų didesnė sąjungininkų politinė valia. Jei euroatlantinė bendruomenė ją turėtų, tokiu atveju niekas nesukliudytų NATO laiku daryti sprendimus bei imtis ryžtingų veiksmų. Kai Europa ir Šiaurės Amerika apsi-sprendžia veikti kartu, jos "kal-nus nuverčia". Ir atvirkščiai, net ir patys tobuliausi sprendimų mechanizmai neleis pasiekti tikslų, jei nebus šalių sutarimo ir politinės valios. Noriu pažymėti, kad tuo metu, kol kai kurios ša-lys ginčijosi dėl politinių pareiš-kimų "balso tono ir akcentų", "Vilniaus dešimtuko" grupė vie-ningai parėmė Jungtinių Ameri-kos Valstijų vadovaujamą koali-ciją nuversti Saddamo Husseino režimą. Lietuvai prisijungę prie šio pareiškimų, nes ji puikiai su-pranta tirionijos keliamus pavo-jus ir ypatingą demokratinių valstybių atsakomybę ginti mū-sų bendras vertybes.

Mes manome, kad transat-lantinė bendruomenė, kurios da-li-mis mes esame, turi vieningai pasipriešinti terorizmo ir dikta-torių su masinio naikinimo ginklais keliamai grėsmei ir kad geriausiai Europos saugumo in-teresus patenkinti vienybė bei ryžtas, o ne kaltinimai ir nepasi-tikėjimas. Geri ženklai, kad šiandien vėl į savo vėžes grįžta įvykių Irake sutrikdytas tarptau-tinis dialogas – dauguma NATO šalių, tarp jų ir Lietuva, daly-vauja Irako stabilizavime. Dis-kusijos pačioje ŠAS Irako klau-simu įgavo ramų pobūdį – svar-bu, kad yra ir toliau kalbamas.

Kai kurie akademikai ir po-litikai teigia, kad naujosios są-jungininkės sudarys NATO san-glaudą. Tiesą sakant, šiandien mes esame patys aistringiausi ŠAS "dvasios ir tikslų" šalinin-kai. Tuo pačiu metu kai kurie senieji klubo nariai bando pa-keisti NATO sąjungą abejotinais "tik europiečiams" projektais, "mini" viršūnių susitikimais ir atskirais operacinio planavimo štabais. Lietuviai labai gerai ži-no, kokią žalą mūsų visuome-nės gali padaryti "geležinės uždangos" ir "transatlantiniai padalijimai". Tik kolektyvinė gynyba prieš saugumui meta-

Savaitė...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

gavimo tvarką. Vizito metu A. Pavlauskas susitiko su Turkijos prezidentu Ahmet Necdet Sezer bei kitais pareigūnais. Turkijos bendradarbiavimas su Lietuva prasidėjo 1930 m., pasirašius pirmąją bendradarbiavimo su-tartį.

Lankėsi Suomijos pareigūnas

Vasario 23-24 d.d. Lietuvoje darbo vizitui lankėsi Suomijos užsienio reikalų ministerijos valstybės sekretorius Arto Man-salo. Susitikimuose su Lietuvos užsienio reikalų viceministeriu Justu Vincu Paleckiu ir URM valstybės sekretoriumi Remigi-jumi Motuzu aptarti dvišaliai Lietuvos ir Suomijos santykiai, Šiaurės ir Baltijos valstybių bendradarbiavimo perspektyvos.

RSJ

mus iššūkius yra ta priemonė, kuri išlaikė ŠAS per visą šaltojo karo laikotarpį. Nors Sovietų Sąjungos ir nebeliko, iškilo naujų grėsmių, todėl transatlantinio bendradarbiavimo ir bendrų veiksmų būti-nybė yra kaip niekada didelė. Kad ir koks pavojingas bebūtų, terorizmo iššūkis teikia sąjungi-ninkams puikią galimybę atnau-jinti savitarpio išpareigojimus gynybos srityje.

Tačiau dar viena klūtis trukdo naujai pažvelgti į saugu-mo sampratą. Kai kurių NATO narių sostinės tebevyriauja po-žiūris, kad valstybinis saugumas ir interesai yra svarbesni už ŠAS interesus. Geriausiai patenkini-mo savo valstybinių interesus, jei saugosime platesnius ŠAS ir euroatlantinės bendruomenės in-teresus. Ypač tai aktualu ma-žoms šalims. Joms kolektyvinis saugumo sprendimas yra esmi-nis, nes jis užtikrina, kad jos ne-taps "ikaitemis" ar "prekybos" objektais didžiųjų valstybių su-sitarimuose.

Lietuvai yra svarbu, kaip susiklostys NATO ir Europos sąjungos santykiai su Rusija. Juo sėkmingesni bus Rusijos žingsniai demokratijos link, juo sėkmingesnis bus NATO ir Eu-ropos sąjungos dialogas su Ru-sija. Rusijos vidaus ir užsienio politikoje yra rimta susirūpi-ni-ma keliančių veiksmų bei pavoj-ingų tendencijų, kurios priešta-riauja demokratinio pasaulio pri-pažintoms normoms. Todėl mes savo patirtimi išsamesne gana uni-kalų indėlį į NATO, ES ir Ru-sijos dialogą. Mums pavyko dra-matišką savo patirtį Sovietų Są-jungoje paversti galimybe kurti taikaus bendradarbiavimo su Rusija ateitį. Lietuvai yra pasie-kusi didelių rezultatų sėkmingai bendradarbiaudama su Rusija sprendžiant daugelį praktinių klausimų, įskaitant karių išvedi-mą, karinį ir civilinį tranzitą, bendradarbiavimą sienų apsau-gos klausimais ir t.t. Tokia patir-tis bus ypač naudinga NATO ir ES, mums tapus jų narėmis. Ne mažiau svarbu ir tai, kad mes patys dalyvausime politikos for-mavimo Rytų kaimynų atžvilgiu procese kaip ES ir NATO nariai.

Lietuvos interesus, kad to-liau būtų plečiamas pastovumas į Rytus. Pastarąjį dešimtmetį NATO kuriamas partnerystės tinklas turėtų tapti dar vienu ne-atiskiriamu euroatlantinio saugu-mo architektūros komponentu. Rusija, Ukraina, Pietų Kaukazo ir Centrinės Azijos šalys – visos yra įtrauktos į glaudų bendra-darbiavimą su NATO.

Ir todėl grįžtu prie vertybių principo, kuris kol kas dar nau-jas ir Lietuvos gyvenime. Jį ne-lengva įgyvendinti ne tik mūsų užsienio, bet ir vidaus politikoje. Matome, kaip dideli ir mazi interesai kartais į antrą planą nu-stumia visuotiniai pripažintas vertybes. O kai vertybių dėmuo iškyla į politikos lygmenį, šen-bei ten pasigirsta kalbų, kad valstybei tai per brangiai kainuoja.

Tačiau valstybių santykiuo-se, kaip ir kasdieniame gyveni-me, "kalnus verčia" ne interesų, o vertybių politika. Tai patyrė-me patys kovodami dėl laisvės ir nepriklausomybės. O mūsų narystė NATO ir Europos sąjun-

goje pirmiausia remiasi visuoti-nai pripažintomis vertybėmis.

Tikiu, kad šiuo keliu eisime nesustodami. Juk valstybė stipri tada, kai vertybės saugo ir puo-selėja stipri visuomenė. Turiu galvoje ne tik Lietuvą. Turime ruoštis padėti tiems, kam reikia mūsų paramos. Turime dalytis tuo, ką patys ir kitų padedami sukūrėme. Tai ne prabangos, o mūsų sąžinės reikalas.

Akivaizdu, kad be Rusijos, Ukrainos, Pietų Kaukazo, Cen-trinės Azijos valstybių, euroat-lantinis saugumas nebūtų tobu-las, ir todėl Lietuva turi padėti šioms šalims. Naujos NATO sienos neturėtų tapti naujomis dirbtinio Europos padalijimo li-nijomis. Štai kodėl ŠAS durs turi būti atviros šalims, norin-čioms ir pasirengusioms prisijungti prie šios organizacijos. Štai kodėl Vilniaus procesas turi būti toliau tęsiamas. Vilniaus procesas skatino solidarumą tarp šalių ir šiandien turėtų įtraukti ne tik aiškiasias šalis kandida-tas – Makedoniją, Albaniją ir Kroatiją, bet ir Gruziją, galbūt vėliau Ukrainą, kurios išreiškė savo norą tapti ŠAS narėmis. Mes taip pat turime raginti ir pa-dėti kitoms šalims, siekiančioms nebūtinai tapti NATO narėmis, o plėtoti savo bendradarbiavimą su ja.

Parnerystės dvasia turi tapti sudėtinu mūsų euroatlantinio saugumo tapatumo elementu. Saugumas yra nedalomas. Mūsų saugumas prasideda Balkanuose, Kaukaze ir Artimuosiuose Rytuose. Jei šiuose regionuose nebus taikos, mes taip pat jausi-mės nepastovumo padarinius. Lietuva, kaip ir Kanada, no-ri būti aktyvi ir įtakinga valsty-bė. Tačiau šis mūsų aktyvumas turi būti pamatuotas, jis turi stiprinti Lietuvą ir remtis realio-mis valstybės galimybėmis. To-kią užsienio politiką vykdydė-m visą pastarąjį dešimtmetį, ir da-bar ji duoda apčiuopiamų rezul-tatų.

Manau, kad stipri Europa – tai mūsų raishos ir mūsų bend-rųjų vertybių sklaidos erdvė, stipri Šiaurės Amerika – šių ver-tybių garantas, o stiprus regio-nas nuo Baltijos iki Juodosios jūros – tai mūsų aktyvumo ir il-galaikės įtakos esminė prielaida. Lietuva gali suvesti šiuos vektor-i-us ir juos nukreipti šen, kur de-mokratija ir kitos visuotiniai pri-pažintos vertybės dar tik skinasi kelią.

Pabaigai leiskite pacituoti trumpą NATO Vašingtono su-tarties įžangos ištrauką. Sąjungi-ninkės išpareigojo: "saugoti sa-vo tautų laisvę, bendrą paveldą ir civilizaciją, įtvirtintus remian-tis demokratijos, asmeninės lai-svės ir įstatymo viršenybės prin-cipais". Šiose vertybėse ir slypi ŠAS esmė. Taigi transatlantinis ryšys – vienas svarbiausių mūsų prioritetų. Tai yra ryšys, kuris jungia Lietuvą, Kanadą, kol jis bus gyvastingas ir paremtas vertybėmis, tuo Europa ir Šiaurės Amerika sieks tų pačių tikslų. Tikimės, kad glaudėjant ir spār-tėjant Europos valstybių integra-cijai, Europos sąjungos, JAV, Kanados ir kitų šalių užsienio politika išliks atvira, koordinuo-ta, ginanti mūsų bendrąsias ver-tybes ir interesus. Tik šiuo keliu eidami užtikrinsime transatlanti-nio ryšio ir bendrų vertybių gy-vastingumą.

(Pabaiga)

Sunkus lietuvių kelias į laisvę

KAZYS BLAŽEVIČIUS

1904 m. gegužės 7 d. caras Nikolajus II-sis pasirašė dekre-tą, kuriuo buvo panaikintas lie-tuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis draudimas. Tai bu-vo didžiulis tautinio atgimimo veikėjų laimėjimas, užbaigęs tautinio atgimimo ir pradėjęs politinio atgimimo laikotarpį.

Po paskutinio Žečpospolitos padalinimo Rusijai tekusiose te-ritorijose gyveno įvairių tauty-bių žmonės. XIX š. pradžioje milžiniškuose imperijos plotuo-se dar nebuvo susiformavusi "didžioji rusų tauta". Pagrindi-nis carizmo strateginis tikslas buvo suformuoti tokią tautą. Prasidėjo prievartinis rusinimas ir stačiatikybės brukimas. Pa-vertos tautos skirtingai reaga-vo. Carizmo pastangoms aršiau-siai priešinosi lietuvių tauta. Po šimtmečio analogiškoms bolše-vizmo pastangoms taipogi ar-šiausiai priešinosi mūsų tauta. Tą patvirtina partizaninio karo dešimtmetis.

Devynioliktas šimtmetis – ypatingas mūsų tautos istorijoje laikotarpis. Po abiejų nepavyku-sių sukilimų (1831 ir 1863 m.) dėl carinės valdžios represijų mūsų tautai buvo iškiliusi reali išnykimo grėsmė. Tik tautos vi-taliniomis galiomis galima paaiš-kinti, kodėl toji nelaimė ne-įvyko.

Pagal tautos sąvokos apibrė-žimą, tauta privalo turėti: 1) et-ninės bendruomenės tėvų-protė-vių kalbą, 2) tos bendruomenės gyvenamąją teritoriją, 3) ben-druomenės ekonominę bazę ir 4) bendruomenės materialinę ir dvasinę kultūrą.

Anuo metu lietuvių kalba buvo diskriminuojama, niekina-ma, išstumta iš visuomeninio gyvenimo ir vartojama tik socia-liai žemiausių ir kultūriškai la-biausiai atsilikusių visuomenės sluoksnių. Mūsų kalbos nelai-mės prasidėjo nuo pat susijusių ryšių su Lenkija, gal net dar anksčiau – nuo krikšto. Lietuvių katalikų dvasininkų nebuvo, to-dėl i Lietuvą plūstelėjo lenkų kunigai. Prasidėjo mūsų kalbos teršimas plonizmais, bažnyčiose buvo vartojama tik lenkų kalba. Po Liublino unijos i Lietuvą plūstelėjo labiau vakarietiška lenkiškoji kultūra, tapo madinga kalbėti lenkiškai. Ypač sparčiai lenkėjo bajorija. Neilgai trukus, lietuvių kalba tapo kaimo pir-kiosė. Be to, spartėjo jos terši-mas ne tik polonizmais, bet ir rusicizmais bei germanizmais.

Anekuositos lietuvių etninės žemės carinė administracija 1864 m. gegužės 19 d. potvarkiu pripažino "nuo amžių esančio-mis rusų žemėmis" ir pavadoino jas imperijos Šiaurės vakarų pakraščiu. Taip Lietuvos vardas buvo išbrauktas iš pasaulio žemėlapiu.

Lietuvių bendruomenės eko-nominį pagrindą sudarė žemės ūkis, kuris baudžiavos laikais ir po jos panaikinimo buvo atsilikęs, primityvus ir nenašus. Ka-pitalizmo daigai – pažangos va-riklis – augo lėtai, nes carinė administracija pažangos procesą stabdė sąmoningai. Kapitalas –

pramoninis, prekybinis ir finan-sinis – buvo svetimtųjų ran-kose. Kaime viešpatavo vargas, skurdas, tamsa ir prietariai.

Lietuvių bendruomenės kai-me materialinė kultūra dėl nese-niai praūžusių karų, sukilimų ir represijų bei visuotinio skurdo, buvo menka. Dvarų materialinė ir dvasinė kultūra buvo nutolusi nuo liaudies, bajorija buvo iš-saugojusi LDK laikų dvasią. Gimtasis žodis, folkloras, papro-čiai ir tradicijos buvo gyvi tik kaimo pirkiosė.

Taigi XIX š. viduryje tautos egzistencijos pagrindą jau nebu-vo. Lietuvių tauta turėjo pražūti. Su ta mintimi jau buvo susitakę ir Vakarų Europos lingvistai, kurie XIX š. puolė tyrinėti nyks-tančios tautos kalbą. Tada paaiškėjo lietuvių kalbos, kaip vienos seniausių Europoje (se-nesnė buvo prūsų kalba) svarba mokslui.

Carizmo gynybai suprato, kad prūsų likimas ištiks lietuvių tautą tuomet, kai ji bus surusin-ta, supravoslavinta ir "didžio-sios rusų tautos" asimiliuota. Todėl jie ir pradėjo kryžiaus žy-gį prieš lietuvių kalbą.

Kalba neabejotinai yra pa-grindinis etninės bendruomenės gyvybės požymis. Ji jungia tau-tą, spausdintu žodžiu padeda ug-dyti jos sąmonę (meilę istorijai, gimtinei, tėvynei, kalbai, papro-čiams), kelti kultūrą, spartinti ekonomikos raidą, visuomenės politinį brandimą ir t.t.

Kalbos reikšmę tautos gy-vasčiai gerai suprato ir carizmo administracija, ir polonofilai. Pirmieji dėmesį sutelkė i lie-tuviškos spaudos sunaikinimą, an-trieji – šnekamosios kalbos vi-suomeniniame gyvenime, ypač Bažnyčioje, apribojimą. Bruta-lios carizmo pastangos iššaukė visatautinį pasipriešinimą. To pasipriešinimo vaisius – šlovin-goji knygnešystė.

XIX š. – įvairių tautų Eu-ro-poje atgimimo epocha. Tautinis atgimimas neaplenkė ir Lie-tuvos, nors jam čia buvo nepa-prastai nepalankios sąlygos. Tautinio atgimimo darbą XIX š. pradžioje pradėjo iš valstiečių kilusi inteligentija. Ji ėmė gelbėti gimtąją kalbą, gaivinti tautinę sąmonę, per švietimą pradėjo kelti kultūrą. Tame darbe di-džiulis nuopelnas priklausio Si-monui Daukantai, Dijonizui Poškaui, Motiejui Valančiui, Laurynui Ivinskui, kun. Anta-nui Strazdeliui, kun. Antanui Tatarci, Mikalojui Akelačiui, kun. Antanui Vienažindžiui, bro-liams Kiprijonui ir Kajetonui Ne-zabitauskams, vysk. Antanui Baranauskui ir kitiems tautinio atgimimo pradininkams. Am-žiaus pabaigoje tą darbą tęsė Aušra ir Varpas bei apie juos susibūrę tautinio atgimimo šauk-liai, taip pat didžiulį darbą atlikę knygnešiai ir daraktoriai. Jų visų pasiaukojamo darbo dėka iš pa-vergėjų buvo išplėstas lietuviš-kos spaudos draudimo panaikini-mas, pradėjęs naujajį mūsų tautos kovos etapą – politinį at-gimimą, apvainikuotą 1918 m. vasario 16 d. deklaruota laisve.

A+A POVILUI MAŽEIKAI

Lietuvoje mirus, seseriai, Lietuviai tautodailės insti-tuto valdybos pirmininkei ALDONAI VESELKIE-NEI ir jos šeimai reikiame gilią užuojautą –

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS INSTITUTO VALDYBA

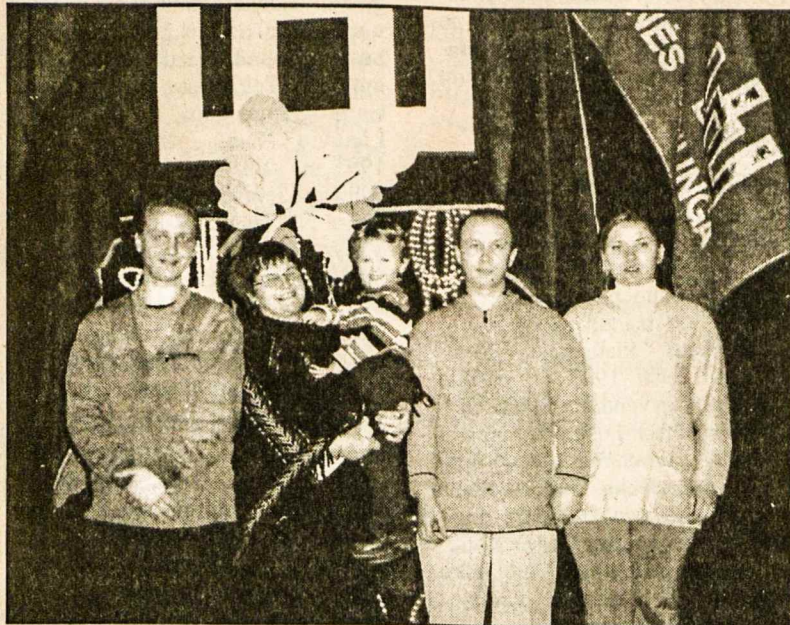
A+A IGNIUI GIRDŽEVIČIUI mirus,

nuoširdžiai užjaučiame jo žmoną VIKTORIJĄ GIR-DŽEVIČIENĘ, dukrą DANUTĘ PODERIENĘ su vyru GEDIMINU, vaikaičius – NANCY su šeima GEDIMINĄ PODERĮ su žmona, KĘSTUTĮ PODE-RĮ su žmona, AUŠRĄ PODERYTĘ bei visus arti-muosius ir kartu dalinamės skaudžia netektimi –

Salomeja Poderienė
Giedra, Edmundas, Aukšė Norkai
Kęstutis Poderys

Mokytoja J. Dailidienė ir jos mokinė Paulina

I valstybinę šventę mažiaus Gediminas atėjo su tėveliais ir krikštėnais Jasilioniais bei močiute Kristina

Įvairiai švęsta didžioji diena

ALDONA GRICIENĖ

Viename Kauno laikraštyje buvo užklausta, kaip žmonės norėtų švęsti Vasario 16-ąją. Atsakymų gauta įvairių. Vieni norėjo švęsti linksmiai ir iškilmingai, kiti ramiai ir oriai. Šeimos motina atsakė, kad ji sužavė šventę savo namuose. Tie, kurie mėgsta renginius, turėjo iš ko pasirinkti: šv. Mišios ir literatūrinę kompoziciją Šv. Arkangelo Mykolo šventovėje, minėjimas-koncertas istorinėje Lietuvos prezidentūroje, studentų teatralizuota eiseną nuo Rotušės aikštės į Vytauto Didžiojo karo muziejų sodelį, Vyčio Kryžiaus vėliavos pakėlimas, gėlių padėjimas prie Laisvės paminklo ir Nežinomo kario kapo, šventinė skautų žibintų eiseną nuo R. Kalantos paminklo iki Vienybės aikštės. Čia paminėta tik maža dalėlė renginių, skirtų Lietuvos valstybės atkūrimo dienai.

Plačiau aprašysiu, kaip šventė Tėvynės sąjungos Kauno centro skyrius. Scenoje – trispalvė, žalia Tėvynės sąjungos vėliava ir Gedimino stulpai. Į erdvį salę pro langus krinta spinduliu surogos. Pirmininkas Vytautas Bancevičius sveikina susirinkusius. Vasario 16-oji – tai pradžią asmenybės laisvės, minčiai, kūrybai, tai lietuvių švenčių viršūnė. Neapsiriksime ją pavadinę kultūros ir politinės sąmonės lydinio.

Iškilminga, oficialioji šventės dalis papildoma gero lygio menine programa. Pradeda R. Burinskienės vadovaujamas moterų ansamblis „Elegija“. Aukštai kyla balsai tariant žodžius *Brangi Lietuva prie Baltijos kranto...* Į sceną pakyla mokytoja J. Dailidienė ir jos mokinė Paulina. Jų repertuare taip pat dainos apie tėvynę: *Dainų ir upių santaka, Lietuva, tu esi*. Praeis metai, dešimt, dvidešimt, o Paulina prisimins, kaip ji, stovėdama prie šventos trispalvės, su mokytoja dainavo. Salę išjudino tautinės muzikos ansamblis „Atžalynas“ (vad. T. Varnagiriene). Žodžius *Žemėj Lietuvos žuolai žaliuos* visi dainavo susikibę rankomis. Pas-

kui ansamblio mergaitės visus pakvietė į ratelį. Tie, kurie norėjo švęsti linksmiai ir iškilmingai, tikrai buvo patenkinti.

Ramiai ir oriai Vasario 16-oji buvo paminėta Vilijampolės šventovėje. S. Lozoraičio vid. m-las mokiniai per Sumą stovėjo su savo vėliava. Jų draugai skaitė skaitinius, po pamokslą nešė dovanas: kankles ir verbą. Mokyklos direktorė su pavaduotoja atnešė duonos kepalą ant rankšluosčio. Trispalvę laikė savanoriai. Prieš gerą dešimtmetį P. Rankevičienė, tuometinė LKDP Vilijampolės kuopos pirmininkė, iškėlė idėją mokyklai ir šventovei kartu švęsti valstybės šventes. Žmonės, jau įpratę prie šių renginių, po šv. Mišių noriai patraukė į mokyklos salę. Lietuvos Sąjūdžio Kauno tarybos pirm. pavaduotojas Z. Tamakauskas tarė įžangos žodį. Dvidešimties vyrų taryba, pasakelbusi pasauliui, kad Lietuvos valstybė atkuriamą, prikėlė iš pelenų ir karo griuvėsių mūsų tėvynę. Reikėjo ne tik namus statyti, bet ir pažadinti gerokai prisnūdusią žmonių sąmonę.

Scena pilnutėlė tautiniais drabužiais pasipuošusių mokinių. Iš jų krūtininių nuplaukia tolyn *Tautiška giesmė*. Eilėraščiai, dainos, tautiniai šokiai... Sukant kalvę, mergaičių sijonukai išsiplūčia taip, tarsi juos neštų vėjas. Visi atsistoja, kai moterų vokalinė kapela „Vaivorykštė“ užtraukia *Lietuva brangi*.

Sunku sužinoti, kaip šventė tie, kurie vietoj scenos pasirinko šeimos stalą. Jų reikšmė didelė. Tik tada būsimieji tiktai tėvynės vaikai, kai valstybinės šventės švęsime ne tik salėse ir aikštėse, bet ir namuose.

Karininko žūtis ant tilto

Pirmajam Lietuvos kariuomenės karininkui Antanui Juozapavičiui, gynusiam Alytų 1919 m. nuo bolševikų ir kritusiam nuo jų kulkos ant Kaniūkų tilto, jungiančio upių tėvo Nemuno abu krantus, sukanka 110 metų nuo atėjimo į pasaulį ir 85-eri nuo žūties dienos

A. URMANAVIČIENĖ

Pavartę Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1918 m. istorijos puslapius, susitiksim su jaunu 25-erių metų legendiniu karininku, narsiu, sumaniu vadu. Dera pasidomėti, kur tos šaknys, išauginusios Lietuvai ažuolą.

Pasvalio krašte, Vaškų valsč., Švokštonių dvare, šviesių ūkininkų Marijos ir Juozo Juozapavičių šeimoje, skaičiusioje *Aušrą*, platinusioje caro uždraustą, per vargus iš Prūsijos parnešą lietuvišką žodį, 1894 m. vasario 13 gimė sūnus Antanukas.

1900 m. varganas gyvenimas nuvedė šeimą Rygon. Po dvejų metų tėvas berniuką nuvedė liaudies mokyklon. Gabų vaiką gimdytojai nutarė leisti mokyti Rygos Aleksandro gimnazijon.

Vasarą atostogaudamas Gi-neikiuose, tėvo gimtinėje, pas dėdę Vincentą, pamatė jo kieme šokantį jaunimą, išgirdo dainuojantį lietuviškas dainas. Dėdei pasakęs, kad niekur nėra taip gerai, kaip savam krašte. „Tik dabar supratau, kas esu, kuo privalau būti. Esu lietuvis. Tai yra mano garbė“, – karštai kalbėjo septyniolikmetis.

Po atostogų, grįžęs gimnazijon, pradėjo burti lietuvių moksleivius tautinei veiklai. Gimnazijos vadovybė draudė kalbėti gimtąja kalba, vertė lankyti cerkvę. Lietuviai draudimo nepaisė, o „maištininkų“ vadą Antaną iš gimnazijos pašalino.

Neblogai išmokęs lotynų kalbą, Tartu mieste, išlaikė vaistinininkų egzaminus ir dirbo Tartu bei Rygos vaistinėse.

Prasidėjęs Pirmasis pasaulinis karas keičia jaunuolio gyvenimo vagą. Būdamas neramios prigimties, vyksta Maskvon, įstoja savanorių batalionan. Baigusiam kulkosvaidininkų mokyklą suteikiamas karininko laipsnis.

Po 1917 m. Vasario revoliucijos Rusijos kariuomenėje sustiprėjo kareivių tautinis judėjimas. Petrograde įvykęs Rusijos armijos lietuvių kareivių suvažiavimas įsteigė lietuvių karininkų sąjungą. Tapęs jos nariu, A. Juozapavičius pasisako už lietuvišką dalinį, kurie sudarytų nepriklausomos Lietuvos kariuomenės branduolį, steigimą.

Jaunam karininkui teko vadovauti įsteigiam Atskiriama-jam lietuvių batalionui, apsisotusiam Vitebske. Čia išryškėjo būdingos vadui savybės: darbštumas, energingumas, reiklumas, teisingumas, įžvalgumas. Mieste pagyvėjo lietuvių tremtinių gyvenimas. Jie ir kareiviai lankė įsteigtą liaudies universitetą.

1918 m. prasidėjo Raudonosios armijos telkimas. Lietuviškasis batalionas, sulaukęs griežto ultimatumo, pereiti priešiškon kariuomenėn arba išsiskirstyti. Dauguma dalinio kareivių ir karininkų, grįžusių Tėvynėn, tapo besikuriančios Lietuvos kariuomenės savanoriais ir, negailėdami gyvybės gynė nepriklausomybę.

A. Juozapavičius ragino prie Lietuvos tarybos įsteigtą tremtinių ir belaisvių komisiją pasirū-

A. a. karininkas ANTANAS JUOZAPAVIČIUS

pinti grįžtančiais tremtiniais, tarp kurių nemažai kariškių, reikalingų būsimai kariuomenei.

Lietuvos UR ir KA ministris Augustinas Voldemaras reiškė nuomonę, jog laikiai ir demokratinei Lietuvai kariuomenė nebūtina; sienoms saugoti pakaks milicijos, o tvarkai palaikyti – policijos. A. Juozapavičius su kitais karininkais pasirašė ultimatumą 1918 m. lapkričio 21 d. Lietuvos kariuomenei atkurti. 1918 m. lapkričio 23 d. Krašto apsaugos ministerijos įsakymu ji buvo atkurta. Jos pradžia – I-ojo pėstininkų pulko sutelkimas. Iš Vilniaus jis perkeltas į Alytų. Antanas Juozapavičius 1919 m. vasario pradžioje paskiriamas vadu. Jam ramybės nedavė kareivinių materialinė padėtis. Jos buvo be langų, be durų, apšviestos balanomis. Jis įsakė sudaryti remonto sąmatą.

Tuo metu Alytuje stovėjo bolševikų vejamų vokiečių igu-la. Jos kareiviai plėšikavo, kan-kino miesto ir apylinkių žmo-nes, kuriuos reikėjo ginti. Lietu-vos savanoriais teko išgyventi sunkiausias dienas. Šalies rytinė ir šiaurinė dalys užgrobtos raudonarmiečių. Pskovo divizija

bolševikų vejamų vokiečių igu-la. Jos kareiviai plėšikavo, kan-kino miesto ir apylinkių žmo-nes, kuriuos reikėjo ginti. Lietu-vos savanoriais teko išgyventi sunkiausias dienas. Šalies rytinė ir šiaurinė dalys užgrobtos raudonarmiečių. Pskovo divizija

bolševikų vejamų vokiečių igu-la. Jos kareiviai plėšikavo, kan-kino miesto ir apylinkių žmo-nes, kuriuos reikėjo ginti. Lietu-vos savanoriais teko išgyventi sunkiausias dienas. Šalies rytinė ir šiaurinė dalys užgrobtos raudonarmiečių. Pskovo divizija

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Kam naudingi mūsų nesutarimai?

KUN. K. AMBRASAS, SJ

Rusė moteris iš Karaliaučiaus (Kaliningrado) klausia vieną lietuvių: „Ar turite duonos?“ „Turime“, – atsako tas. „Ar turite butą?“ – „Turime“ – vėl teigiamai atsako užklaustasis. „Ar turite drabužių?“ – „Turime“. „Tai ko jums trūksta?“ – „Laisvės“.

Laisvas lietuvis teis buvo vos 22 metus. Tačiau laisvės skonių ir per tiek laiko pajuto. O rusė moteris nesuprato, ko tasai keistuolis lietuvis nori. Juk žmogus ko neturėjo ir neturi, to jis ir nepasigenda. Iš vienos carinės baudžiavos patekusi į socialistinę vergovę, nepasigendo laisvės. Mat jos nepažino.

O Lietuva? Kas nužudė mūsų pirmąjį ir paskutinį karalių Mindaugą? Laisvės troškimas ar pavydas, trumparegiškumas, godumas, valdžios ir garbės troškulys? 86-ąjį kartą minėdami Vasario 16-ąją, galime paklausti save ir kitus: ar šiandien esame pasimokę iš istorijos, kuri, anot romėnų, „est mater studiorum“ – mokslo motina? Ar mes vien

slenką Alytaus link. Pirmasis pėstininkų pulkas buvo ginkluotas 1891 m. rusiškais šautuvais, kuriems ir šovinių nebuvo, be durtuvų, dviem sugedusiais kul-kosvaidžiais. Dauguma kareivių apsiavę klumpėmis. Vasario 1 dieną pulkas iš Kauno gavo 300 vokiškų šautuvų ir šovinių.

Bolševikams užėmus Perlo-ją, Varėną, Daugus, A. Juozapavičius savo kariams įsakė užimti atitinkamas vietas. Vokiečių igula turėjo saugoti tiltą. Lietu-vių jėgos buvo menkos, ir teko trauktis. Paryčiais vadas, suži-nojęs, kad rusai jau Alytuje, vo-kiečiai, saugoje tiltą, pasišalinę. Jis, matydamas beviltišką padė-tį, ryžosi išgelbėti išvakarėse gautus ginklus.

Pats įdomas paskui gink-lais pakrautus vežimus, norėda-mas juos išsaugoti, bandė prasi-veržti pro priešų atakuojamą ir apšaudomą tiltą. Vienam veži-mui pavyko pravažiuoti, kitą pa-grobė svertimėji.

Alytuje, ant Kaniūkų tilto priešo kulka nepalėkė pro šalį... Lietuvos kariuomenės I-ojo pėsti-ninkų pulko vadas Antanas Juo-zapavičius žuvo gindamas Lie-tuvos laisvę ir mūsų miestą. Jis – pirmoji Lietuvos kariuomenės karininkų auka dėl nepriklausomybės.

Po ilgų okupacinių metų Alytaus visuomenėn grįžo šios garbingos asmenybės vardas. Atgijo per Nemuną atstatyto til-to pavadinimas. Pastatyta kalvio Vytauto Jaručio sukurta atmini-mo kompozicija, 1990 m. vasa-rio 13 d. ant tilto atidengtos dvi memorialinės lentos, driekiasi jo vardu pavadinta gatvė.

Tikriausiai po kurio laiko Džukijos sostinėje Alytaus mieste atsirams mokykla, kuri pa-sivadinis garbinguoju Antano Juozapavičiaus vardu.

Literatūra: Jono Aničo *Kar-ininkas Antanas Juozapavičius*.

~~~~~

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Kam naudingi mūsų nesutarimai?

KUN. K. AMBRASAS, SJ

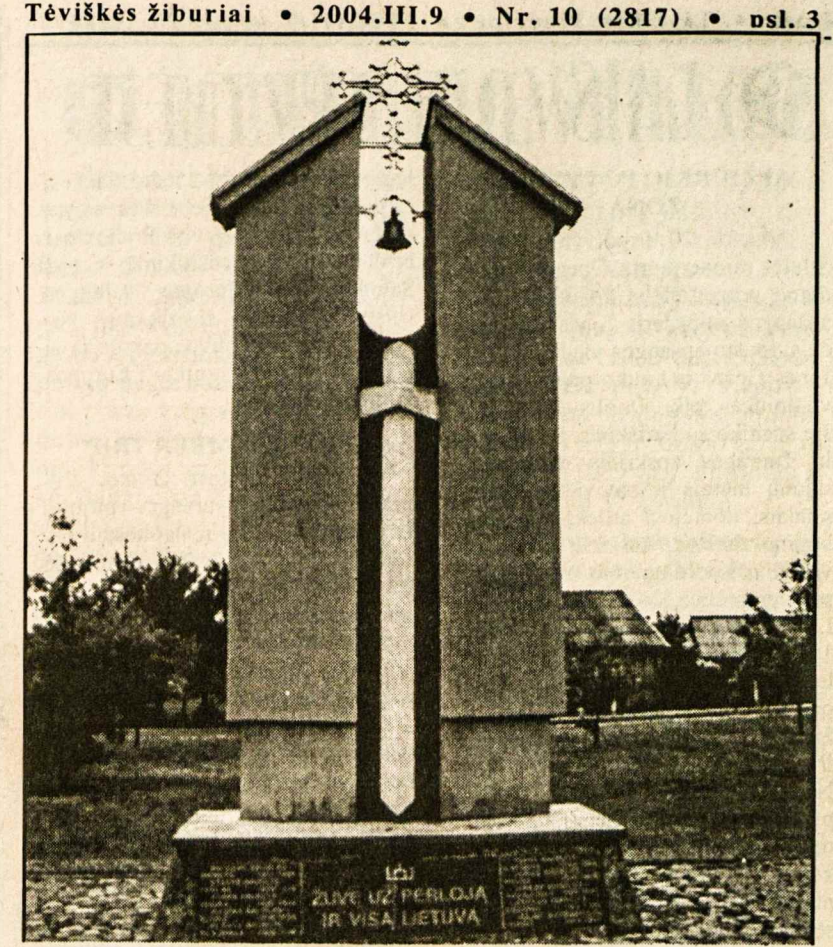
Rusė moteris iš Karaliaučiaus (Kaliningrado) klausia vieną lietuvių: „Ar turite duonos?“ „Turime“, – atsako tas. „Ar turite butą?“ – „Turime“ – vėl teigiamai atsako užklaustasis. „Ar turite drabužių?“ – „Turime“. „Tai ko jums trūksta?“ – „Laisvės“.

Laisvas lietuvis teis buvo vos 22 metus. Tačiau laisvės skonių ir per tiek laiko pajuto. O rusė moteris nesuprato, ko tasai keistuolis lietuvis nori. Juk žmogus ko neturėjo ir neturi, to jis ir nepasigenda. Iš vienos carinės baudžiavos patekusi į socialistinę vergovę, nepasigendo laisvės. Mat jos nepažino.

O Lietuva? Kas nužudė mūsų pirmąjį ir paskutinį karalių Mindaugą? Laisvės troškimas ar pavydas, trumparegiškumas, godumas, valdžios ir garbės troškulys? 86-ąjį kartą minėdami Vasario 16-ąją, galime paklausti save ir kitus: ar šiandien esame pasimokę iš istorijos, kuri, anot romėnų, „est mater studiorum“ – mokslo motina? Ar mes vien

tik barstome žodžius, ar laikomės tų priesakų, kuriuos taip įsakmiai pabrėžia mūsų himnas: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“? Ar tikrai – „vardan tos Lietuvos, vienybė težydi“? Ar galima pavadinti išmintingu, kad per 50 metų engti inteli-gentai, naikinti kunigai, tie-siai ir klasta persekioti tikintie-ji? Ar galima kalbėti apie vieny-bę, jei seime susipeša mūsų tau-tos atstovai? O laikraščiai, ra-dijai, TV ne tik šiandien aršiau nei buldozerinio ateizmo są-lygomis užkabina ir sumažšo su dumblais kitaminčius, ypač ku-nigus, jų vadovaujamas įstaigas, apšmežia, priekabiauja?

Mes visi vaikščiojame dviem kojomis. Mūsų tauta – į ateitį irgi eina dviem kojomis: tikėjimu ir tautiškumu. Jeigu ku-rią nors koją žmogus susižeidęs ir po pažastimi turi ramentą, to-kį vadiname šliubi. Norėta ka-daisė visą tautą padaryti šliuba, vienoje, ją suluošinti. Net ir po Nepriklausomybės atgavimo kiekis kandžiota Bažnyčia, plūsti ir provokuoti kunigai? Kiekvienas mėginimas ir smūgis Bažnyčiai iš kairės ar dešinės menkina ne tik tautos autoritetą, bet ir tiesiogiai kenkia jos atei-čiai. Žalai Bažnyčiai, bet koks juodinimas, politikų rietenos, priešiško skleidimas liudija mūsų tautos moralinį ir politinį nesubrendimą, tautinės savimo-nės stoką, parodo nesugebėjimą teisingai naudotis demokratija ir laisve. Atveriamas kelias piktavalėms įtakoms. Tik ranka ran-kon, koja kojon, širdis širdin ve-da pergalę, tiek tautiškumas, tiek ją lydinčios administracinės ir visuomeninės instancijos iš-vien kartu su Bažnyčia atneš medžiaginę gerovę ir dvasios ra-mybę. Skaldymas, nesutarimai vien tik silpnina mūsų jėgas. Spragomis pasinaudoja mūsų krašto nedraugai ir kėsina į jos saugumą. Vienybės – tokio ženklų reikia tautai!

Paminklas 1945-1952 metais žuvusiems Perlojos ir apylinkių partizanams, pastatytas netoli DLK Vytauto Didžiojo paminklo. Ant jo pje-destalo surašyta 48 žuvusiųjų vardai, slapyvardžiai ir gimimo-žūties metai. Nuotr. G. Kurpio

Didysis Lietuvos laimėjimas

Per praėjusius tryliką atgau-tosios Nepriklausomybės metų daugybę kartų 1991-ųjų Sausio fenomenas buvo svarstytas poli-tikos, karybos, teisės ir daugeliu kitokių požiūrių. Tačiau mums, Laisvės stebuklo liudytojams ir dalyviams, yra nepaneigiamai aišku, kad šiame didingame, dramatiškame ir paslaptingame vyksme svarbiausias buvo dvasi-nis, religinis matmuo. Dievo, žmogaus ir laisvės paslapties matmuo.

Sausio 13-oji iš tikrųjų buvo mažųjų pergalė, tikinčios ir my-linčios tautos pergalė prieš per-dėm suracionalintą, pragmatiską ir ta prasme bedievišką mąstyse-ną bei fizinę jėgos politiką. Gy-venimo Viešpats iš savo gailės-tingumo atskleidė mums, lietu-viams, ir nustebusiam pasauliui, kad istorijos vyksmas nesilei-džia prognozuojamas ir lemia-mas vien geopolitinių jėgų san-tykiu, melagingos diplomatijos, galios ir pinigų faktoriu. Kad šioje dažnai nešvarioje ir kruvi-noje painiovoje išlieka nekont-roliuojama blogio erdvė iks, ku-rioje veikia kiti dėsniai, o liki-minį žodį taria tikėjimas, ištiki-mybė ir meilė, besiaukojanti iki mirties.

Dramatiškasis agresyvaus im-perijos melo ir laisvės orumą at-gavusio krašto susidūrimas, pa-sibaigęs Lietuvos sėkme, nėra vien laikinas politinės konjunktū-ros pasikeitimas. Tai visų pirma patirtis, turinti sutvirtinti mūsų dvasią visose žmogiškose nevil-tyse, išoriniuose pavojuose ir sa-vosios visuomenės moraliniame chaose, – patirtis, teigianti, kad žmonės ir tautos iš esmės nie-kuomet nepralaimi, jei pasilieka ištikimi Dievo vardu bylojančiai

sąžinei. Sausio 13-oje glūdi visų išjuoktų svajonių apie laisvę triumfas, manau, kad ir būsimos čečėnų, tibetiečių, palestiniečių teisės į nepriklausomą valstybę triumfas. Fantazuotojais laikytų partizanų bunkeriuose sapnuo-tos laisvos, socialinį teisingumą branginančios Lietuvos trium-fas. Beprotnamiuose „gydytų“ ir protingųjų kolaborantų niekintų pogrindžio spaudos leidėjų trium-fas. Okupanto siūlomas privilegijas, ramų gyvenimą ir kilimą kar-jeros laiptais sąmoningai ir oriai atmetusių Lietuvos Katalikų Bažnyčios vaikų triumfas.

Nepaliaujamas Lietuvos su-verenumo siekis atskleidžia bendražmogiškos svarbos mūsų istorinio kelio bruožą, kurį galė-tume pavadinti etine kultūros kova; kova dėl kultūros ir sielos vertybių kaip esminių tautiniam ir valstybiniam išlikimui.

Vyskupo M. Valančiaus or-ganizuotas sąjūdis buvo kova dėl liaudies buities kultūros. Knygnešystės judėjimas, kurio pergalė – spaudos atgavimo šimtmetį – minime šiomet, buvo taikus kultūrinis pasipriešinimas rusifikaciniam draudimui rašyti, spausdinti ir mokyti gimtąja kalba. Katalikiškasis *Kronikos* leidybos „tinklas sovietmečiu vėlgi buvo pastanga apginti eu-ropietiškąją tikėjimo išpažinimo ir sąžinės laisvę. Visais tais at-vejais Lietuvoje laimėjo kultūra, pagrįsta krikščioniškuoju as-mens orumo ir tautų prigimtinių teisių supratimu, – laimėjo prieš despotizmą ir totalitarizmą. Šia prasme Sausio 13-oji buvo natu-rali istorinės tradicijos tąsa.

Kun. Robertas Grigas
(I laisvę, 2004 m., 144(181) nr.)

ŽEMIAUSIA KAINA BET KUR!

Skambutis į Lietuvą – tik 26 centai!

Lietuva – 26 centai	Lenkija – 7.9 centai
JAV – 4.9 centai	St. Peterburgas – 8 centai
Rusija – 15 centų	D. Britanija – 5.9 centai
	Kanada – 3.9 centai

10-10-580

Skambinant Šiaurės Amerikoje surinkti 10-10-580 + 1 + rajono kodą + numerį

Tarptautiniams skambučiams 10-10-580 + 011 + krašto kodą + rajono kodą + numerį

NEREIKIA keisti telefono firmos.

BELL sąskaitoje bus sužymėti Onlinetel skambučiai. Visos kainos galioja 24 valandas, 7 dienas per savaitę. Ryšiai su nešiojamais telefonais gali kainuoti daugiau.

Kainos gali keistis be pranešimo.

Visiems skambučiams taikomas 25 centų minimumas. Pilną kainoraštį galite skaityti tinklalapyje www.10-10-580.com

Powered by **Onlinetel** talk freely to the world

Padalinys Elger Technology Inc., viešos akcinės bendrovės, dalyvaujančios Toronto akcijų biržoje – TSE (simboliu AXA).

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & APPLIANCES

Skambinti

R. Jareckui

Tel. 416-370-3539 arba 416-825-3328

(Nemokamai atvažiuoju į kainoti!)

Tėvynės sąjungos Kauno c. skyriaus pirm. Vytas Bancevičius su Tautinės muzikos dainininkais

LAISVOJE TĖVYNĖJE

APŽIURĖJO POTVYNIŲ ZONĄ

Vasario 20 d. potvynio zonoje Šilutės rajone įkurto Operacijų valdymo grupės štabą aplankė krašto apsaugos ministeris Linas Linkevičius, krašto apsaugos viceministeris Jonas Gečas ir Lauko pajėgų štabo viršininkas plk. Darius Kalibatas. Jie susitiko su kariškiais, Klaipėdos ir Tauragės apskrįčių vadovybe, rajonų merais ir savivaldybių seniūnais, domėjosi atliekamais gelbėjimo darbais, kariškių ir civilių veiksmų koordinavimo ir saugos problemomis. Kaip rašo ELTA-LGTIC, potvynio zonoje dirba apie 100 karių ir 18 vienetų karinės technikos. L. Linkevičius iš Karinių oro pajėgų sraigtasparnio Mi-8 apžiūrėjo apsemtas Rusnės, Pagėgių ir Panemunės teritorijas. Patvinęs Nemunas užliejo 24,800 hektarų plotą, atkrito nuo sausumos 14 kaimų, 41 sodybą ir užliejo 127.5 km kelių. Evakuota 17 gyventojų, maisto produktai teikiami 7 apsemtoms sodyboms. Vyriausybė potvynių pasekmių likvidavimui paskyrė apie 90,000 litų.

BYLOS KONSTITUCINIAME TEISME

Į Konstitucinį teisimą išsiųstos seimo apkaltos komisijos tyrimo bylos, sudarančios 30 dežių medžiagos. Joje – seimo specialiosios komisijos, tyrusios kaltinimų prezidentui Rolandui Paksui pagrįstumą, posėdžių protokolai, susirašinėjimo su prezidentu, generaline prokuratūra, Valstybės saugumo departamentu ir kitomis institucijomis protokolai, iki teisminių tyrimų medžiaga, liudytojų pateikti dokumentai ir pan. Medžiaga sudaro 37 tomai, kurio kiekvieno parengta po 30 kopijų, o jų kiekvienas puslapis turėjo būti patvirtintas teisininkų ar seimo archyvo darbuotojų parašais. Iš viso – daugiau kaip 200,000 puslapių. Taipgi pateikta 25 val. trukmės vaizdo medžiagos, 20 kompaktinių plokštelių, kuriose įrašyta liudytojų apklausos komisijoje, 5 valandų apimties telefoninių pokalbių įrašai.

LAPĖS PUOLA PINGVINUS

Lietuvos jūrų muziejuje sausio mėnesį siautejančios lapės sudraskė du antarktinus pingvinus, rašo *Lietuvos rytas*. Jų iš viso muziejuje buvo tik keturi. Lapės taip pat niežinėmis erkutėmis užkrėtė muziejaus teritoriją saugančius šunis. Kyla baimė, kad lapės puls ir artimiausiomis dienomis gimsiančius ruonių mažylius. Paukščių skrybiaus vedėjas Arūnas Grušas jau dabar lieka muziejuje naktimis prižiūrėti neseniai išsiritusį pingviną. Aplinkos apsaugos departamentas davė leidimus A. Grušui ir Kuršių nerijos valstybinio parko direktoriui pavaduoti V. Kološanskiui medžioti lapes, kas anksčiau buvo uždrausta.

APŽIURĖTAS ŽVALGYBOS LĖKTUVAS

Šiauliuose vasario 25 d. Krašto apsaugos ministeris Linas Linkevičius ir kariuomenės vadovybė susipažino su NATO (ŠAS) išankstinio įspėjimo ir valdymo iš oro pajėgų lėktuvu Zoknių oro uoste. Kaip rašo ELTA-LGTIC, lėktuvu EE-3 AWACS dvi valandas kartu su ministru skraidė kariuomenės vadas generolas majoras Jonas Kronkaitis ir karinių oro pajėgų vadas pulkininkas Edvardas Mažeikis. ŠAS

lėktuvus vasario 23-25 d.d. lankėsi Latvijoje ir Lietuvoje. Lėktuvus yra saugojęs oro erdvė virš Prahos per NATO viršūnių susitikimą ir virš Salonikų per Europos sąjungos valstybių vadovų susitikimą, kuriuose Lietuva buvo pakviesta į ŠAS bei pasirašė stojimo į Europos sąjungą sutartį.

PARODA "AMBER TRIP"

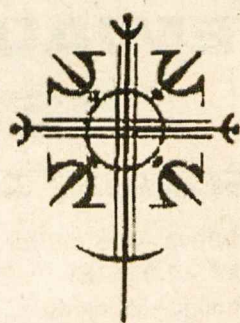
Vasario 28-kovo 2 d.d. Vilniaus Rotušėje surengta pirmoji tarptautinė gintaro ir papuošalų paroda "Amber trip 2004". Kaip rašo ELTA-LGTIC, dalyvavo apie 70 gintaru prekiaujančių imonių ir menininkų (40 iš Lietuvos), su per 4 mln. litų vertės gintaro ir jo gaminių rodiniais. Parodos sumanytojas – Giedrius Guntorius, o ją surengė bendrovė "Masmedos prekyba" bendradarbiaudama su Lietuvos bei užsienio verslo ir kultūros institucijomis. Taip pat parengta kultūrinė programa – Lietuvos menininkų kino filmai, knygos, madų kolekcijos. Dalyvavo Rusijos, Lenkijos, JAV ir Turkijos atstovai, taip pat Karaliaučiaus gamykla "Jantarny", kuri valdo apie 90% rytiniame Baltijos jūros pakrastyje esančių gintaro klotų. Ji – svarbi žaliavos tiekėja Lietuvai.

ES REMIANČIŲ DAUGĖJA

Vasario pradžioje vyriausybės užsakyta gyventojų nuomonės apklausa buvo atlikta visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro "Vilmorus". Jos rezultatai rodo, kad parama Lietuvos narystei Europos sąjungoje pastarąjį mėnesį padidėjo daugiau kaip 5%, ir ją remia 80.6% apklaustųjų. Prieš narystę pasisakė 10%-5% mažiau negu sausi. Beveik pusė mano, kad pagerės ekonominė būklė, atsiras daugiau galimybių rasti darbo ES valstybėse. Aštuoni iš dešimties apklaustųjų kaip neigiamą poveikį įvardino galimą kainų padidėjimą, skelbia ELTA-LGTIC. Apklausa taipgi rodo, kad labiausiai visuomenė domina informacija apie socialinius-ekonominius pokyčius, o 77.1% sako, kad jie narystę ES artiną prie artimausiais ir draugais.

LRTK SIŪLYMAS

Artėjant Europos parlamento ir seimo rinkimams Lietuvos radio ir televizijos komisija (LRTK) siūlo reglamentuoti politinę reklamą radio ir televizijos laidoje. LRTK pažymi, kad daugelyje Europos valstybių mokama politinė reklama radijuje ir televizijoje yra draudžiama. Komisija mano, kad politinė reklama turi būti žymima, reklamos laikas, kurį gali nusipirkti partija ar kandidatas, turi būti apribotas, o nemokama politinė reklama komerciniame radijuje ir televizijoje – uždrausta. Šiuo metu seime yra rengiamas naujas politinių vajų ir politinių organizacijų finansavimą reglamentuojantis įstatymo projektas, kurį ketinama pateikti kovo 10 d. pradedančiai seimo pavasario sesijai. Įstatyme ketinama nustatyti politinės reklamos apibrėžimą, ipareigoti skelbti jos užsakovus. Už įstatymo nesilaikymą yra numatyta administracinė ir baudžiamoji atsakomybė. RSJ

"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Loughheed Funeral Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury

Ontario

Jungiamojo suvažiavimo metu išsiriakavę su vėliavomis politikalniai ir tremtiniai Nuotr. A. Urmanavičienės

Sudbury, Ont.

Gavėnios susikauptimas Sudbury apylinkės lietuviams bus Kristaus Karaliaus šventovėje kovo 20, šeštadienį, 3 v.p.p. Išpažinčių bus klausoma prieš Mišias. Susikaupti ves kun. Vytautas Staškevičius.

Sault Ste. Marie, Ont.

Gavėnios susikauptimas Sault Ste. Marie apylinkės lietuviams bus Šv. Jeronimo šventovėje kovo 21, sekmadienį, 3 v.p.p. Išpažinčių bus klausoma prieš Mišias. Susikaupti ves kun. Vytautas Staškevičius.

Remtini darbai

N. Pradėtosios Marijos vienuolijos seserų Putname tėra saujėlė, bet atlieka reikšmingus darbus. Vienuolyne rengiamos rekolekcijos, seselės dirba Čikagos ir Lemonto šeštadieninėse mokyklose, globoja ir rengia "Neringos" jaunimo stovyklas, organizuoja N. Anglijos lietuvių dienas. Jų rėmėjai rengia specialų aukšto lygio koncertą Putname kovo 28, sekmadienį, 2 v.p.p. vienuolyno auditorijoje. Programą atliks du jauni, bet jau pasižymėję muzikai: pianistas Aidis ir smuikininkas Dainius Puodžiukai, žinomi JAV telkiniuose ir amerikiečių auditorijose.

"Neringos" stovyklavietė slepia rūpesčius, nugalmi tik su visų Š. Amerikos lietuvių pagalba, taigi ir kanadiečių, kurių jaunimas jau daug metų dalyvauja vasaros stovykloje.

Koncerto rengėjai – Seselių rėmėjų valdyba prašo didesnę ar mažesnę auką prie koncerto prisidėti, nes su koncertu siejamas ir piniginis vėjus naujai stovyklavietės kanalizacijai įrengti, o tai kapitalinės išlaidos. Savo auką galite siųsti: MVS Convent, 600 Liberty Hwy., Putnam, CT 06260, USA. A.P.

Švedijos lietuvių tautinių šokių grupė "Baltija" dalyvauja XII Tautinių šokių šventėje Čikagoje 2004 m. vasarą

Atvyks Švedijos lietuvių tautinių šokių grupė "Baltija"

Čikagoje rengiamoje XII Lietuvių tautinių šokių šventėje, pirmą kartą dalyvaus Švedijoje gyvenančių lietuvių šokių grupė "Baltija". Jau keleri metai, kai Stockholm sueina lietuviškas jaunimas pašokti tautinių šokių, tačiau pastovijų repetitijų nebūdavo. Jurgos Laurencienės ir Evaldo Laurencio iniciatyva, 2003 m. rudenį buvo surasta repetitijom salė ir įsteigta šokių grupė pavadinta "Baltija". Grupei priklauso 18 šokėjų, nuo 20 iki 35 metų amžiaus. Šokius moko Jurga Laurencienė, padedant Eleonorai Jonušienei. Tautinius drabužius parūpino Vilniaus kolegijos šokių ansamblys "Vortu".

Nors ką tik įsteigta, "Baltija" jau spėjo pasirodyti dviejuose Lietuvos bendruomenės – Švedijoje (LBS) renginiuose –

Jungiamojo suvažiavimo atstovai iš Alytaus. Iš k.: TS Alytaus miesto skyriaus pirmininkas Dobilas Kurtinaitis, pavaduotoja Rima Rakauskienė, Antanina Urmanavičienė, Jurgita Cibulskaitė, Kazimieras Savičius

Kur du stos...

Susijungė dvi dešinėsios politinės organizacijos

ANTANINA URMANAVIČIENĖ

2004-ųjų sausio 7 d. Vilniuje, Kongreso rūmuose, įvyko Tėvynės sąjungos (konservatorių, krikščioniškųjų demokratų, laisvės kovotojų) VIII-asis neeilinis suvažiavimas, kurio pagrindiniai tikslai: priimti sprendimą dėl Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPRTS) ir Tėvynės sąjungos (TS) susijungimo ir kandidato į reorganizuotos partijos pirmininkus pasiūlymo.

Suvažiavime pirmininkavo Arvydas Vidžiūnas, TS pirmininko pavaduotojas, ir Zita Lazdauskienė, Šilalės skyriaus pirmininkė. Įžanginiame žodyje TS pirm. Andrius Kubilius sakė, kad LPKTS vykusiame neeiliniame suvažiavime š.m. sausio 31 d. Kaune VDU salėje 82% susirinkusių atstovų balsavo už LPKTS ir TS susijungimą. Abi šias politines organizacijas jun-

gia bendra mintis, bendri siekliai, jos savo vertybėmis nedaug kuo skiriasi. Į neeilinį TS VIII-ąjį suvažiavimą atvyko 462 atstovai. Už TS reorganizavimą bei susijungimą su LPRTS balsavo 460 atstovų. Vienas pakeltas žalias atstovo. Mandatas rodė balsavusių prieš ir vienas – susilaikiusių. Iš TS Alytaus skyriaus suvažiavime dalyvavo 5 atstovai.

Į reorganizuotos partijos pirmininko pareigas buvo pasiūlyta Andrius Kubilius kandidatūra. TS suvažiavimas vienbalsiai ją patvirtino. Jis ir tapo jungtinės organizacijos pirmininku.

Vienu metu tuose pačiuose Kongreso rūmuose, tik kitoje salėje vyko ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos neeilinis suvažiavimas.

Pasibaigus abiejų politinių organizacijų suvažiavimų darbams, LPKTS delegatai susirinko į patalpą, kurioje vyko TS suvažiavimas.

Netrukus prasidėjo Tėvynės sąjungos bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos jungiamasis suvažiavimas. Šiam suvažiavimui pirmininkavo TS pirmininko pirmoji pavaduotoja Rasa Juknevičienė ir LPKTS valdybos narys Antanas Lukša. (I-oje suvažiavimo dalyje) ir LPKTS tarybos narys Ipolitas Vasiliauskas (II-oje suvažiavimo dalyje). Sugiedojus Lietuvos valstybės himną, po partijų pirmininkų pasisakymų 2004-ųjų vasario 7-ąją, 11.45 val. buvo iškilmingai pasirašyta jungimosi sutartis. Šia proga atsiuntė sveikinimus prezidentas Valdas Adamkus ir iš Briuselio Europos liaudies partijos pirmininkas. Taip pat atvyko pasveikinti ir Artūras Zuokas.

BPL Import/Export

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

SKAMBINTI

Petras Brasas
(905) 383-1650

LIETUVIAI PASAULYJE

Britanija

Savaitraštys "Europietis"
Londone (2004 m. sausio 9 d.) rašoma, kad lietuvių mafija šiame mieste neretai elgiasi ne kaip italai, o kaip tikri aršūs lietuvičiai. Vietnas tautietis pakliuvęs į tokias žabangas: iš rytą į darbą besiruošiančio statybininko atimta kredito kortelė, taip pat išreikalautas PIN banko kodas. Vaikinas netekęs beveik vienerių metų uždarbio. Dirbo nelegaliai, beveik nemokėjo anglų kalbos, tai negalėjo ir pasiskųsti. Dėl tokių veiksmų Londono lietuviai vienas kito bijo. Net ambasados darbuotojai būvę nusteibinti. Kai per praėjusius rinkimus reikėjo išsiųsti pastu Britanijoje gyvenantiems lietuviams balsavimo biuletenius, tai paaiškėjo, kad nemažai norinčių balsuoti lietuvių padavė ne savo gyvenviečių adresus, bet prekybos centrų, parduotuvių, kavinių adresus.

Gudija

Gudijos lietuvių mėnraštis
Lietuvių godo praėjusių metų gruodžio mėn. šventė 10-ties metų sukaktį. Ta proga šio laikraščio 2003 m. 12 numerį redaktorė M. Šaknienė atsako į žurnalisto Š. Valentiničiūso klausimus. Mintį laikraščiui leisti 1993 m. pasiūlė Br. Krokys, gyvenantis Filadelfijoje, parašydamas laišką žurnalistei B. Šakniui, ragindamas jį leisti nors ir mažą laikraštuką Gudijos lietuviams. B. Šaknys šia idėja pasidalijo su A. Auguliu, Gervėčių lietuvių klubo pirmininku, tuo laiku dirbusiu prie Lietuvos valdžios regioninių problemų komisijoje. Pastarasis ėmėsi pastangų šį sumanymą įgyvendinti, pasikviesdamas į talką tuo laiku į Lietuvą persikėlusio savaitraščio *Europos lietuvis* redaktorių V. Dargį. Taip 1993 m. prieš Kalėdas pasirodė pirmas *Lietuvių godų* numeris. Jo redaktoriumi buvo B. Šaknys. Pastarasis 1994 m. pradėjo dirbti *Valstiečių laikraštys*je, o *Lietuvių godų* redaktorės pareigas perėmė jo žmona M. Šaknienė, sėkmingai besidaruojanti iki šiol.

Pradžioje laikraščio leidimu rūpinosi Gervėčių lietuvių klubas, kurio pirm. A. Augulis, dėjo visas pastangas, kad laikraštis galėtų išsilaikyti. Ilgainiui klubas negalėjo laikraščio leidimo finansuoti. Pastaraisiais metais *Lietuvių godo* gyvuoja daugiausia dėka išeivijos lietuvių paramos. Šio laikraščio neregistro Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas Lietuvoje. Kaip rašoma fondo žmonių "netenkina mūsų pasirinkta tautinė kryptis". Tuo tarpu Gudijos lietuvių mielai laikraštį skaito. *Lietuvių godo* remia Lietuvos katalikų religinė šalpa, vadovaujama vyskupo P. A. Baltakio, OFM, Lietuvių fondas Amerikoje, taipgi Tautos fondas, Tauragės lietuvių klubas ir Vilniaus krašto lietuvių sąjungos skyrius Čikagoje. Nuolatiniai rėmėjai yra Kanados lietuvių fondas, Kanados lietuvių katalikų centras, dvejus metus iš eilės skyręs ir prel. J. Prunskio 1,000 dol. premiją. Taipgi laikraštį šelpia Švenčionių rajono savivaldybė. Laikraštį remia ir pavieniai asmenys JAV-se nuo jų neatsilieka ir Kanados lietuviai, ypač gyvenantys Toronte. Paramos susilaukiama ir iš Australijos lietuvių. Laikraščio platinimu rūpinasi

• Kas atitrūksta nuo lietuviškos spaudos, atitrūksta ir nuo savo tautos.

ypač Gervėčių lietuvių klubo pirm. A. Augulis, Gervėčių parapijos klebonas kun. L. Nestiukas, Pelesos lietuvių mokytoja Z. Dainienė ir kiti. Laikraštis pasiekia Rimdžiūnų ir Pelesos lietuvių mokyklas, taip pat įsisteigusias ir savaitgalio mokyklas įvairiuose miestuose bei miesteliuose lietuvių etnografinėse žemėse. Gudijos lietuviai gyvena neturtingai, todėl *Lietuvių godo* platinamos nemokamai. Savaim sprantama, kad laikraščio reikalinga išeivijos lietuvių pagalba, jog jis galėtų ir toliau atlikti reikšmingą tautinę misiją.

Lenkija

Seinų krašte paminėta Sausio 13-oji. Seinų lietuviškų klasių mokiniai parengė šventei skirtą programą, padedant mokytojai V. Batvinskui. Su Sausio 13-tosios esme buvo supažindinti ir lenkiškų klasių mokiniai. Tokia buvo pirmoji šventės programos dalis, o antroji vyko Lietuvių Namų patalpose. Apie 1991 m. sausio 13 dienos įvykius kalbėjo Lietuvos vicekonsulas Seinuose N. Baranauskas, o taip pat ir Vysk. Antano Baranausko fondo tarybos pirm. P. Maksimavičius. Lietuviškų klasių mokiniai atliko meninę programėlę. Taipgi buvo rodomas filmas iš 1991 m. sausio 19 d. susirinkimo Punske.

Punsko Kovo 11-tosios lietuvių ličiūnas mokiniai taip pat paminėjo Sausio 13-tąją. Mokiniais programa parengti padėjo mokytoja A. Pečiulienė. Punsko gimnazijos ir pagrindinės mokyklos mokiniai su Sausio 13-tosios įvykiais supažindino gimnazijos I A klasę ir jos auklėtoja A. Beuckienę. (*Aušra*, 2004 m., 1 nr.)

Australija

Melburno Lietuvių Namuose 2003 m. gruodžio 14 d. įvyko dr. G. Kazokienės knygos *Lithuanian Artists in Australia 1950-1990 (Lietuviai dailininkai Australijoje 1950-1990)* sutiktuvis. Jose dalyvavo Viktorijos universiteto Melburne vicekanclerė prof. E. Harman, Europos-Australijos instituto direktorius užsienio reikalams prof. R. Adam, knygos autorė dr. G. Kazokienė, Lietuvos garbės konsulas Melburne A. Žilinskas, Australijos lietuvių fondo pirm. A. Šimkus ir LB Melburno apylinkės valdybos pirm. A. Vaitiekūnas. Visi šie asmenys pasakė kalbas. Po šios programos dalies vyko koncertas. Jame B. Prašmutaitės vadovaujamas choras "Dainos sambūris", D. Antanaitienės jaunimo "Gintaro" šokėjai ir D. Levickienės choras "Dainos vyrai". Fortepijon skambino R. Dambbrasas. Koncerto programai vadovavo G. Pranauskienė ir S. Levickas. Pastarieji ir kaudėjo dr. G. Kazokienės sukurta *Rauda*, o pabaigoje visiems pritariant atlikta lietuvių išeivijų daina *Neišėik tu iš sodžiaus*. Po programos autorė pasirašinėjo knygas, ir visi galėjo su ja pabendrauti. Viktorijos universiteto vadovybė padovanavo paveikslą su įreminėta knygos viršelio kopija. Taipgi šia proga buvo ir knygoje suminėti lietuvių menininkų paroda. Naująjį leidinį parduodė Dalia Pannacci, L. Valiaugienė ir F. Sodaitis. Knygos tiražas 700 egz. Lietuvoje ir Austrijoje parduota ar padovanota 200 egz. Visos už knygą gautos lėšos skiriamos Lietuvos studentams, norintiems pasitobulinti Viktorijos universitete. (*Tėviškės aidai*, 2004, 2 nr.) J. Andr.

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, išsikūrus nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 45 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki 0.75%	Asmenines nuo..... 4.30%
santapus..... 1.00%	neklm. turto 1 m. 4.20%
kasd. pal. taupymo sąsk. 0.75%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius 1.35%	• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai.
180 dienų indėlius 1.40%	• Narių santapus
1 m. term. indėlius 1.80%	apdraustas TALKOS
2 m. term. indėlius 2.00%	atsargos kapitalu
3 m. term. indėlius 2.35%	3 mil. dol. ir Kanados
4 m. term. indėlius 2.75%	valdžios iki \$100,000.00
5 m. term. indėlius 3.25%	sumos draudimu
RRSP ir RRRF	
(Variable) 1.00%	
1 m. ind. 1.80%	
2 m. ind. 2.00%	
3 m. ind. 2.35%	
4 m. ind. 2.75%	
5 m. ind. 3.25%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELE – INTERAC KORTELE
TINKLALAPIS: www.talka.net

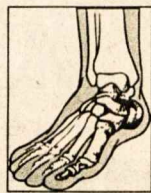
RE/MAX FOUR SEASONS REALTY LIMITED
Associate Broker, 67 First Street
Collingwood, Ontario L9Y 1A2

Angėlė Šalvaitė, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. 705-445-8500
Namų tel. 705-429-6428
Elektroninis paštas: angie@angiesalvaitis.com
Tinklapis: www.homesgeorgianbay.com

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- JAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- VAIKŲ EISENOS NESKLAUDAMAI
- PLOKŠČIAPĖDYSTĖ
- IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAISYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAI
- PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILŲ ĮRANKIAI

LIGONIUS PRIIMAME:

352 WILSON ST. E., ANCASTER, Ont. TEL 905 648-9176

Lietuvių muzikos avangarde

Muzikas Darius Lapinskas, švenčiantis savo amžiaus 70-tį

VYTAUTAS KUTKEVIČIUS

Kovo 9 d. savo septyniasdešimtmetį švenčia Darius Lapinskas, talentingas kompozitorius, pianistas, muzikinių spektaklių režisierius, tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje aktyvus muzikinio gyvenimo dalyvis, spaudos bendradarbis. Savo jubiliejų D. Lapinskas pasitinka pilnas kūrybinių jėgų ir naujų sumanymų. O nūgyventų metų aruoduose kompozitorius jau sukrovė gražų kūrybinį derlių.

Darius Lapinskas gimė 1934 m. kovo 9 d. Jurbarko. Netoli namo, kuriame prabėgo jo vaikystės dienos, buvo vingrios Imsrės slėnis, o prie šio dunksojo legendomis apipintas Bišpilio piliakalnis. Jurbarko Darius pradėjo lankyti ir pradžios mokyklą. Čia jis anksti pajuto polinkį muzikai. Deja, neilgai jam teko vaikščioti vaizdingomis Jurbarko apylinkėmis bei panemunėmis. 1944 m. vasarą iš rytų priartėjo Raudonoji armija ir Lapinskių šeima pasitraukė į Vakarų.

Penktą pokario metų Lapinskas gyveno Vakarų Vokietijoje. Nors pabėgėlių stovyklose buvo nelengvas gyvenimas, tačiau ir ten Darius stengėsi įsigyti muzikinį išsilavinimą. Juolab kad tarp pabėgėlių buvo visos būrys talentingų kompozitorių, vargonininkų, muzikos pedagogų. Darius gerą muzikos pradžiamokslį gavo iš Jono Bendoriaus, lietuvių stovyklose dirbusiu vargonininku ir muzikos mokytoju lietuvių gimnazijoje. Paskum Hamburge jis tęsė muzikos studijas pas Stasį Gailevičių, jau žinomą kompozitorių, koncertmeisterį, chorvedį. Įsigijęs šokių tikių muzikos žinių, Darius net pabandė komponuoti.

1950 m. Lapinskių šeima atvyko į JAV. Iš pradžių jie apsigyveno Nordwood, MA, o po poros metų persikėlė į Bostoną. Čia Darius mokėsi muzikos teorijos ir lankė fortepiono bei dirigavimo pamokas pas Jeronimą Kačinską, žinomą kompozitorių, dirigentą, muzikos pedagogą, tuo metu dirbusiu vargonininku Bostono Šv. Petro šventovėje. 1953 m. D. Lapinskas įstojo į Naujosios Anglijos konservatoriją, kur mokėsi prof. F. J. Cooke kompozicijos klasėje. 1957 m. sėkmingai baigęs konservatoriją jis nepasitenkino įgytomis žiniomis ir išvyko į Europą.

1957-1958 m. D. Lapinskas gilino studijas Austrijoje Vienos muzikos akademijoje pas prof. H. Swarowsky, o 1958-1960 m. Vokietijoje Stuttgarto konservatorijoje pas prof. H. Reuterį. Paskum D. Lapinskas dar penketą metų padirbėjo Stuttgarto

Minčių žiupsnelis

Idėja gimsta galvoje. Niekas nežino, kur ji miršta.

Lengviau namą nugriauti, negu jį pastatyti.

Inteligentai nesako, kas jiems nepatinka. Jie tik susiraukia.

Keikiasi tik tie, kuriems nesisėka.

Ir beširdis turi širdį.

Jeigu svečiuose nesijuoksi, kiti iš tavęs juoksīs.

Šypsokis ir niekas nežinos ką galvoji.

Juokai nepavojingi. Dar niekas dėl juoko nemirė.

Buturis nori šio to, bet gobšus nori visko.

M. Čapkauskas

operos dirigento padėjėju ir Tuebingeno dramos teatro dirigentu. Taip pat jis kurį laiką dirigavo Stuttgarto radiofono, filharmonijos ir Mannheimo operos orkestrams. D. Lapinsko muzikinė veikla Vokietijoje buvo įvertinta Wuerttembergo premija.

1965 m. D. Lapinskas sugrįžo į JAV jau turėdamas solidų muzikinį išsilavinimą, platų europietišką akiratį ir kaip brestantis, savitas kompozitorius. Tais pačiais metais jis surengė savo naujausių kūrinių koncertus Niujorke ir Čikagoje. Nuo 1967 m. kompozitorius apsigyveno Čikagoje.

D. Lapinskas savo kūrybinį kelią pradėjo kamerine ir instrumentine muzika. Dar studijų metais (1955) už savo sukurta trio obojų, violenčelės ir fortepionui Bruklne laimėjo "Library Music Association" premiją. Tais pačiais metais sukūrė kantatą *Mirtis neviešpataus* (Dylan Thomas žodžiais). 1961 m. gimė siuita fortepionui *Nakties sodai* ir vokalinis ciklas *Haiku*.

Savo kamerinius kūrinius D. Lapinskas nesyk pats atliko konservatorijos koncertuose ir lietuvių kultūrinuose renginiuose Bostone, Niujorke ir kt. 1968 m. ir 1978 m. kompozitorius gastroliauvo Pietų Amerikoje. Visur jis susilaukė didžiulio susidomėjimo.

Jau iš pirmųjų kūrinių D. Lapinskas pasireiškė kaip labai savitas kompozitorius. Jo muzika gana moderni, joje vyrauja polifonija. Kūrinių forma laisva, klausydamiesi jaučiame dažnų metro pasikeitimus ir įvairių ritmą. Šiuolaikiniai komponavimo technika principai kompozitoriui leidžia įpinti ir lietuvių liaudies melodijų elementus. Nors instrumentiniuose kūriniuose dažniausiai dramatinės nuotaikos, tačiau juose suskamba ir švelnūs lyriniai intarpai.

Vėlesniais metais D. Lapinskas toliau kūrė instrumentinę bei vokalinę muziką. Pažymėtini tokie jo kūriniai: *Concerto grosso* violai ir orkestrui, *Cantata declamata* (1966 m., poeto Algimanto Mackaus žodžiais), Tolminkiemio kantata (1980 m., pagal K. Donelaičio *Metus*), 12 dainų mezzosopranui ir orkestrui (1967 m.), *Septynios vienatvės* (1969 m., pagal Oskarą Milašų), vokalinis ciklas *Mergaitės dalia* (1964 m.), koncertą altui ir orkestrui. Be to, jis sukūrė nemažą kitų simfoninės ir vokalinės muzikos kūrinių.

Nuo pat savo kūrybinės veiklos pradžios D. Lapinskas nuolat domėjosi operos menu. Į šią meną rūšį jis ypač gilinosi gyvendamas Vienoje ir Stuttgarthe, operos meno dideliuose centruose. Nuo 1982 m. kompozitorius dirbo Čikagos Naujosios operos vadovu.

1966 m. JAV rampos šviesą išvydo pirmoji D. Lapinsko opera *Lokys*. Šiam muzikiniam veikalui libretą sukūrė poetė Vitalija Bogutaitė-Keblienė, pasinaudodama prancūzų rašytojo Prospero Merime novele *Lokys*, kuri buvo parašyta lietuviška tematika. Atveddamas savo kūrinių į sceną, kompozitorius turėjo parodyti nemažą apskurimo, veržlumo ir neeilinių organizacinių gabumų.

Čikagos Marijos aukštesniosios mokyklos salėje 1967 m. buvo atlikta kita D. Lapinsko sukurta opera *Maras*. Šiam kū-

riniui libretą parašė poetas Kazys Bradūnas. Pats kompozitorius spektaklį ir režisavo, ir jam dirigavo. Pagrindinė veikalo mintis – nuožmi mirties kova su gyvybe. Buvo pavaizduota mirties siautėjimas Lietuvoje nuo maro metų iki šiuolaikinės aeronautikos pradžios. Apskūrę mirusieji kėlėsi ir šaukė esą gyvi, tačiau mirtis jiems įsakė "Mirkite". Reginys iš tiesų buvo pribloškiantis – net du motociklai įvažiavo į sceną ir galingais projektoriais pašvietė tiesiai į žiūrovų salę. Po šio spektaklio K. Bradūnas savo artimiesiems ištikinusiai pareiškė: "Darius Lapinskas mūsų muziką pastūmėjo 60 metų į priekį!"

Kita D. Lapinsko sukurta opera *Dux Magnus*, kuriai libretą parašė irgi K. Bradūnas, buvo pastatyta 1984 m. Toronte ir 1989 m. Vilniuje.

1984 m. kompozitorius gavo JAV Lietuvių bendruomenės kultūros tarybos teatro premiją.

D. Lapinskas 1994 m. atvyko į Lietuvą ir metus laiko dėstė Lietuvos muzikos akademijoje. Čia jis subūrė trupę "Jaunoji opera" ir Vilniuje pastatė savo naujas operas *Charles iš Danbury*, 1994 m. *La Vida*.

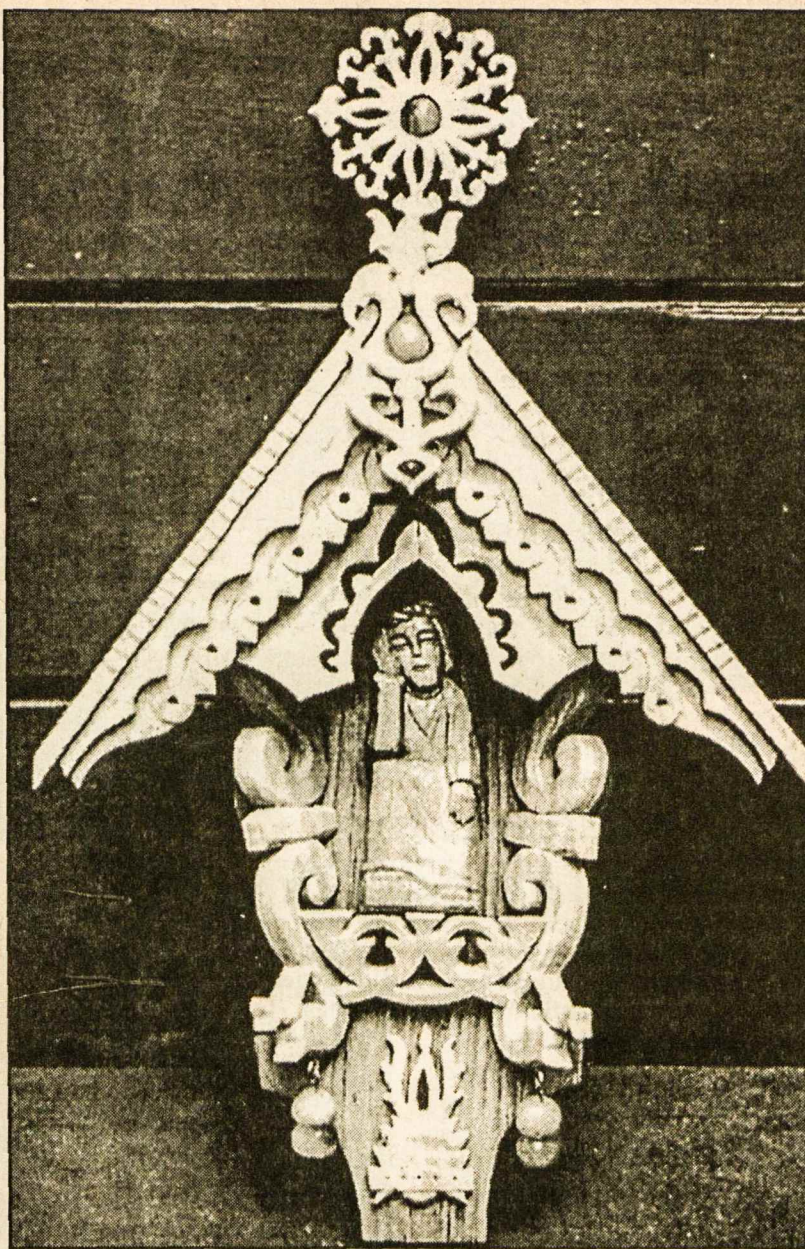
1994 m. liepos mėnesį Jurbarkas šventė miesto įkūrimo 735 m. jubiliejų ir įvyko pasaulio jurbarkiškių sueiga. D. Lapinskas pasiūlė ta proga ant Bišpilio piliakalnio pastatyti savo operą *Karalius Mindaugas*. Pasiūlymas jurbarkiečių buvo mieliai priimtas. Veikiai prasidėjo paruošiamieji darbai ir repeticijos. Mindaugo ir Mortos vaidmenis sutiko atlikti Vidmantas Puišys ir Danutė Samienė. Į Amžių aidą vaidmenį talentingai įsijautė Lietuvos muzikos akademijos studentė I. Bespalovaitė. Masinės scenose dalyvaavo Jurbarko saviveiklininkai, kultūros rūmų šokėjos, A. Sodeikos muzikos mokyklos dainininkai ir muzikantai. Be to, aktyviai talkino net Tauragės "Geležinio vilko" dalinio kariai.

Liepos 2 d. gražiame vakare dauguma Jurbarko gyventojų ir pasaulio jurbarkiškių sueigos svečių suplūdo pasiūliūti įstabaus reginio. Mes buvome įpratusi šeimų ir juose augančių vaikų, jų skaičius dabar siekia jau 50 tūkstančių. Užmirštame, kad per pastaruosius 10 metų vaikų, gimusių ne šeimoje, skaičius išaugo 5 kartus ir šiandien siekia jau beveik 30 nuošimčių.

Žmonės mato šalia savęs kasdienį neteislingumą, skurdą, yrančias šeimas, tėvus alkoholikus ir betėvius vaikus. Ir jie klausia: kas bus toliau? Kas bus su jų vaikais, su jų šeimomis ir jų kaimynais, su jų miesteliais ir su jų valstybe? Aiškių atsakymų jie neišgirsta, todėl jie pyksta arba paprasčiausiai yra abejingi. Pykdami per rinkimus jie pasiduoda pagundai atkeršyti. Tuo ir naudojasi ciniškoji politika. Tuo ir naudojasi tie, kurie tokiose nuotaiuose mato palankią terpę savo specialiųjų tarnybų veiklai. Pagundos keršyti apimtas protas nėra laisvas ir negali būti pilietiškas.

Sovietmetis sunaikino visų mūsų pilietiskumą, išmokė, kaip reikia mąstyti ir gyventi neturint laisvės. Anksčiau mūsų mintis siekė užvaldyti Kremlius, dabar – dideli, nekontroliuojami pinigai, skiriami politinei reklamai. O ir tie pinigai, kaip parodė šiandieninė krizė, yra Kremliaus žymėti.

Tik švari politika gali apginti laisvę. Šiandien Lietuvos politikai gali pasirinkti du kelius – lengvesnį, stengiantis patiems

Kryžiaus Rūpintojėlis – nuotrauka iš Lietuvos vokiečių metraščio "Heimatgruss" 2004. Metraščio redaktorius – ev. kunigas Albert Franzkeit

Kai okupuojami protai...

...Visi mes, ir esantys kairėje, ir esantys dešinėje, esame kalti, kad leidome ciniškajai politikai Lietuvoje užimti tokias plačias erdves. Lietuvos žmonės nėra dėl to kalti. Jie nėra kalti dėl to, kad mes juos užmiršome. Džiaugiamės Vilniaus klestėjimu ir BVP augimu ir užmirštame, kad toliau nuo Vilniaus, provincijoje, apie 30 proc. žmonių gyvena žemiau skurdo ribos. Ir šis skaičius nemažėja. Užmirštame, kad atlyginimų skirtumas tarp Vilniaus ir Tauragės per pastaruosius penkerius metus išaugo dvigubai. Ir šis skirtumas yra linkęs tik didėti. Užmirštame, kad per pastaruosius penkerius metus dvigubai, apie 20 tūkstančių, padaugėjo asocialių šeimų ir juose augančių vaikų, jų skaičius dabar siekia jau 50 tūkstančių. Užmirštame, kad per pastaruosius 10 metų vaikų, gimusių ne šeimoje, skaičius išaugo 5 kartus ir šiandien siekia jau beveik 30 nuošimčių.

Žmonės mato šalia savęs kasdienį neteislingumą, skurdą, yrančias šeimas, tėvus alkoholikus ir betėvius vaikus. Ir jie klausia: kas bus toliau? Kas bus su jų vaikais, su jų šeimomis ir jų kaimynais, su jų miesteliais ir su jų valstybe? Aiškių atsakymų jie neišgirsta, todėl jie pyksta arba paprasčiausiai yra abejingi. Pykdami per rinkimus jie pasiduoda pagundai atkeršyti. Tuo ir naudojasi ciniškoji politika. Tuo ir naudojasi tie, kurie tokiose nuotaiuose mato palankią terpę savo specialiųjų tarnybų veiklai. Pagundos keršyti apimtas protas nėra laisvas ir negali būti pilietiškas.

Sovietmetis sunaikino visų mūsų pilietiskumą, išmokė, kaip reikia mąstyti ir gyventi neturint laisvės. Anksčiau mūsų mintis siekė užvaldyti Kremlius, dabar – dideli, nekontroliuojami pinigai, skiriami politinei reklamai. O ir tie pinigai, kaip parodė šiandieninė krizė, yra Kremliaus žymėti.

Tik švari politika gali apginti laisvę. Šiandien Lietuvos politikai gali pasirinkti du kelius – lengvesnį, stengiantis patiems

vis labiau ir išradingiau manipuliuoti žmonėmis, kol įsisiūbavęs manipuliacijų smagratis sugriau pačią valstybę. Arba sunksni, iš esmės gydančių šią nepilietiskumo ligą. Renkantis šį kelią, reikia susitarti, kad partijos nežais populizmu ir vis "naujomis politikomis" neskaitytų keršto jausmo. Politikai yra atsakingi už tai, kad visuomenė išmokyti rinktis politikos turinį, o ne vien jos reklamą.

Visuomenės pilietiškas neatsiras savaime. Jį išugdysime, jei gerbsime rinkėjus, ir nesiekime jų patraukti vien įtaigiu "piarui".

Šiandien laisvės gynybai reikalinga nauja, kitokia gynybos sutartis tarp visų neciniškųjų politinių partijų. Tokioje sutartyje turėtų būti sutarta, kaip Lietuvos rinkėjai bus apginti nuo nešvarių pinigų, nuo korupcijos, nuo reklaminių manipuliacijų jų jausmais. Tai turi būti sutartis dėl Lietuvos žmonių protų apsaugos nuo naujos okupacijos, nuo ciniškosios okupacijos. Tai turi būti nauja sutartis su Lietuva. 1991-aisiais tokia sutartis buvo pasirašyta žuvusiųjų krauju. Joje buvo įrašyti keturi pagrindiniai tikslai – nepriklausomybė, demokratija, rinkos ekonomika, integracija į Vakarų.

Naujoje sutartyje su Lietuva turime aiškiai pasakyti, kad Lietuva yra juos mylinči Tėvynė visiems, ne vien tiems, kuriems pasisekė. Turime aiškiai pasakyti ir tai, kad pilietiškas, patriotizmas ir atsparumas ciniškajai politikai yra išugdomas ir išauklėjamas sveikose šeimose, kaimyniškose bendruomenėse ir stipriose mokyklose.

Mes visi esame didelė šeima. Joje yra visko. Kai kas mūsų šeimoje pavojingai žaidžia degtukais, kaip vis dar neišaugę iš vaikiško amžiaus. Iš istorijos žinome, kad laisvė yra labai lengvai sudedama vaikiškų ambicijų. Todėl vaikus ir reikia auklėti, kitą sykį griežtai, bet teisingai baudžiant.

Andrius Kubilius,
(I laisvę, 2004 m., 144(181) nr.)

Atsiūsta paminėti

Į LAISVĘ, trimėnesinis žurnalas, 2004 m. sausis, 144(181) nr. Redaktorė – Aldona Žemaitytė-Petruskienė. Leidėjas – Lietuvių studijų centras, Lietuvos fondo filialas. Administratorius Lietuvoje – Vidmantas Zavadskis (Kaukas, Draugystės g. 17, LT-3031). Administratorius Š. Amerikoje – Jonas Prakapas (14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305, USA). Prenumerata Lietuvoje – 12 Lt, užsienyje 15 JAV dol.

ŽEMAITIJA, nr. 1(98), 2004 m. balandis. Išsilainamas nemokamai. Krikščioniškos, tautiškos, konservatyvios krypties. Leidėjas – A. Viluckis, Kiekut 202 c, 24404 Maasholm, Germany.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Penktoji Vilniaus knygų mugė, vykusį "Litexpo" parodų centre, labai pasisekė. Ją aplankė 50,000 žmonių, beveik 10,000 daugiau nei pernai. Knygas pardavinėję leidėjai džiūgavo, kad žmonės turi daugiau pinigų negu anksčiau ir jau noriai perka knygas. Nors mugėje buvo per šimtą kultūros renginių, kuriuos svečiai gausiai lankė, daugiausia dėmesio sulaukė svečiai rašytojai iš užsienio – garsūs italų rašytojas Alessandro Baricco ir prancūzų literatūros žvaigždė Frederic Beigbender. Tarp daugelio lietuvių rašytojų ir poetų mugėje prisistatė ir seimo narys Vytautas Landsbergis su savo nauja eilėraščių knyga *Intermezzo non finito*.

Labiausiai perkama mugėje knyga buvo šiuolaikinio japonų rašytojo Ryu Murakami romanas vardu 69 (parduota 1930 kopijų). Antrojoje vietoje liko svečio italo A. Baricco romanas *Be kraujo* (1560 egz.). Trečią vietą užėmė *Visuotinė lietuvių enciklopedija* (1224 egz.). Po šių sekė Paolo Coelho *Vieniolika minučių* (739 egz.), Joanne Kathleen Rowling *Haris Poteris ir Fenikso draugija* (685 egz.), svečio prancūzo F. Beigbenderio romanas *Windows on the World* (500 egz.) ir trys lietuviškos knygos – Raimundo Lopatos ir Audriaus Matonio *Prezidento suktukas*, Radvilavičiūtės *Suplautos akimirkos* ir Edmundo Rimšos *Heraldika*. Buvusių Frankfurtų knygų mugėje žvaigždžių naujausios knygos, Jurgos Ivanauskaitės *Placebas* ir Renatos Šerelytės *Vardas tamsioje* truputį atsiliko į 15-tą ir 16-tą vietas.

Mugėje buvo premijuojamos 2003 metų gražiausios – gražiausiai iliustruotos ar apipavidalintos – knygos. "Knygos menas yra būtent ta sritis, kurioje šiuolaikinės technologijos nestelbia tradicinių informacijos priemonių, bet priešingai – jas praturtina naujomis raiškos galimybėmis", – apdovanojimų ceremonijos metu kalbėjo kultūros ministerės Roma Zakaitienė. Pirmoji Kultūros ministerijos Knygos meno konkurso premija įteikta dailininkui Eugenijui Karpavičiui už knygą *Antanas Mončys*. Antrąją premiją gavo Sigutė Chlebinskaitė už knygą *Mineralinis miestas*, trečiąją – Milda Kairaitienė už Giedrės Jankevičiūtės knygą *Dailė ir valstybė*. Taip pat buvo įteikta 10 paskatinamųjų premijų Lietuvos dailininkų sąjungos premija gavo Irena Žvilivienė ir Živilė Žvilūtė už Martyno Vainilaičio knygą *Karaliaus ženklas*. Vilniaus dailės akademijos premija jaunam menininkui atiteko S. Chlebinskaitė už knygą *Carmina Burana*.

Airijos valstybinėje meno galerijoje Dubline surengtoje dailininkų iš dešimties naujųjų Europos sąjungos narių parodoje Lietuvai reprezentuoja XX š. tapytojų Antano Gudaičio, Antano Samuolio ir Viktoro Vizgirdos tarpukario laikotarpio darbai. Galerijos direktorių

rius R. Keaveney iš Lietuvos dailės muziejaus pasiūlytų darbų parodai atrinko A. Gudaičio paveikslus *Naujakuriai* (1933 m.) ir *Žvejų laivai Nidoje* (1937 m.), A. Samuolio darbus *Motėris su vaiku* (1930 m.) ir *Baltoji obelis* (1932 m.), V. Vizgirdos *Natūrmortą su liaudies skulptūrele* (1935 m.) ir *Kaimo gatvę su koplytele* (1939 m.). Parodoje iš viso išstatyti 57 kūriniai.

Lietuvos kompozitorių sąjunga paskelbė geriausius 2003 metų lietuvių kompozitorių kūrinius ir apdovanojo jų autorius. Muzikologų ir atlikėjų jūry komisija, kurios pirmininku buvo pianistas Zbignevas Ibelhauptas, iškliausi 67 viešai atliktų kompozicijų įrašus, išrinko geriausius kūrinius penkiose kategorijose. Iš kamerinių kūrinių geriausiu pripažinta jaunos (27 metų) kompozitorės Ramintos Šerkšnytės išradinga *Rytų elegija* styginių kvartetui. Elektroakustinių kūrinių kategorijoje premijuotas Lietuvos muzikos akademijos aspiranto Mariaus Baranausko darbas *Nunc*. Kūrinių dideliems ansambliams kategorijoje premijuotas kompozitorės Zitos Bružaitės žaismingas, akademinės muzikos ir džiaz elementus vienijantis *Fading Dance*. Geriausiu scenos kūrinių pripažintas kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus sceninis diptikas *Ugnis ir tikėjimas*, apmaštantis istorinį mūsų tautos kelią.

Orkestrinių kūrinių laureatu tapo Vidmantas Bartulis už oratoriją *Nelaimėlis Jobas*. Jis pat buvo paskelbtas geriausiu 2003 metų kompozitoriumi. Laureatai buvo apdovanojami Lietuvos kultūros ministerijos, Lietuvos kompozitorių sąjungos, bendrovių "Achema", "Lietuvos geležinkeliai", Sauliaus Karoso labdaros ir paramos fondo išiegtomis premijomis. Vytauto Landsbergio paramos fondo šiemet pirmą kartą skyrė premijas muzikologams ir muzikos kritikams; jomis buvo apdovanojami muzikologas Danutė M. Palionytė, muzikos kritikas Edmundas Gedgaudas ir muzikologė Beata Leščinska.

Kauno styginių kvartetą – Karoliną Beinartytę, Dalia Terminaitę, Laura Blažytę ir Saulius Bartulis – įpusėjęs į 23-į kūrybinį sezoną, šių metų pradžioje įgrojo Kaune gyvenančių kompozitorių kūrinių kompaktinę plokštelę. Tai antroji plokštelė serijoje *Kauno kompozitorių kvartetinė kūryba*. Joje Algimanto Kubiliūno *Styginių kvartetą Nr. 2*, Giedriaus Kuprevičiaus *Vasaros naktis su Naujajumi* ir D. K., Dalios Kairaitytės koncertinė pjesė styginių kvartetui *Balto žmogaus sapnas* ir Vidmanto Bartulio *I like H. Berlioz* styginių kvartetui ir fortepionui. Kvartetą nuolat dalyvauja klasikinės ir moderniosios muzikos festivaluose, yra sugrįžę per tūkstantį koncertų Lietuvoje bei užsienyje, išleidę 6 kompaktines plokšteles, įrašę daug radijo ir TV įrašų. G.K.

(ELTOS, Lietuvos ryto, BNS, 7 meno dienos, LGTIC informacija)

Klaipėdos muzikinis teatras ir paminklas Lietuvos vokiečių poetui Si-manui Dakui (gimė 1605 m. Klaipėdoje, mirė – 1659 m. Karaliaučiuje). Paminklo viršuje vienos jo poemos herojė – Taravos Anikė

Nuotr. G. Kurpio

Išvijos šokėjai, dalyvavę Pasaulio lietuvių dainų ir tautinių šokių šventėje Vilniuje, rengiasi panašiai šventei Čikagoje š.m. liepos mėnesio pradžioje

Nuotr. D. Labučio

PRISIKĖLIMO
KREDITO KOOPERATYVAS

3 Resurrection Rd., Toronto, ON M9A 5G1
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje tel.: 905 566-0006 Fax: 905 566-1554

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.30 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 62 milijonus dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind. 1.10%	Asmenines paskolas nuo.....5.25%
180-364 d. term. ind. 1.20%	Sutarties paskolas nuo.....5.25%
1 metų term. indėlius 1.30%	Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu
2 metų term. indėlius 1.75%	1 metų.....3.70%
3 metų term. indėlius 2.10%	2 metų.....4.00%
4 metų term. indėlius 2.50%	3 metų.....4.45%
5 metų term. indėlius 2.75%	4 metų.....4.80%
1 metų GIC-mėn. palūk. 1.05%	5 metų.....4.90%
1 metų GIC-met. palūk. 1.55%	Su keičiamu nuosimčiu
2 metų GIC-met. palūk. 2.00%	1, 2, 3 metų.....4.25%
3 metų GIC-met. palūk. 2.35%	
4 metų GIC-met. palūk. 2.75%	
5 metų GIC-met. palūk. 3.00%	
RRSP, RRIF ir OHOSP	
"Variable" 1.00%	
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind. 2.05%	
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind. 2.50%	
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind. 2.85%	
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind. 3.25%	
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind. 3.50%	
Taupomąją sąskaitą iki..... 1.00%	
Kasd. pal. čekių sąsk. iki..... 1.00%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk. 0.40%	

Duodame asmenines paskolas iki \$100,000 ir nekilnojamo turto paskolas iki 95% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionių čekius (travellers cheques) JAV, Kan. ir EURO valiuta. Dauguma patarnavimų teikiame nemokamai: spausdiname asmeninius ir biznio čekius, apmokame įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC-PLUS" kortelė

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAP: www.rpcul.com

ADVOKATAS
VICTOR RUDINSKAS
Tel. 416 240-0594

27 John Street, Toronto,
Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence Ave. W.
ir Weston Road)

HOMELIFE
HomeLife Realty Plus Ltd.
2261 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1N8

NIJOLĖ B. BATES
Tel. (416) 763-5161
Fax: 416 763-5097
Prašau kreiptis visais namų
pirkimo-pardavimo reikalais.
Patarnauju lietuvių visuomenei 18 metų

Kovo 31 d. yra paskutinė
data namų įkainojimo apeliacijoms. Jei reikia pagalbos, mielai padėsiu be jokio atlyginimo.

SKAMBINTI

TEODORUI
STANULIUI, B.A.
416-769-1616

RE/MAX WEST REALTY Inc. Tel. 416 769-1616;
namų 416 231-4937

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS

398 Guelph Line, Burlington
(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)

Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE – 2373 BLOOR ST. W.

ROCK OF EUROPE INC.
GRANITO PAMINKLAI, BRONZOS LENTOS

AUKŠTOS KOKYBĖS DARBAS
GERIAUSIOS RŪŠIES GRANITAS
PROFESIONALUS PATARNAVIMAS
RAŠTIŠKA GARANTIJA

(416) 232-1250

83 SIX POINT ROAD
(PIETUS NUO BLOOR, NETOLI ISLINGTON)
TORONTO, ON M8Z 2X3

MARGUTIS Parcels

4134 Dundas St. West, Toronto, ON. M8X 1X3 Fax: (416) 233-3042

Reguliarūs dvisavaitiniai maršrutai siuntiniams
laivu ir lėktuvu tiesiai į Vilnių

Tel: (416) 233-4601

\$300* COUPON **\$300***
off for 1 parcel off
*coupon is valid only at "Margutis-Pysanka" head office.

Deivis Nutautas, Žiemos vaizdas Lietuvoje

KANADOS ĮVYKIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kraštį truko skristi daugiau kaip dvi savaites, nes pakeliui teko jį taisyti net du kartus. Persijos įlankon siunčiamam laivui priklausančis malūnsparnis buvo paliktas taisyti laivyno bazės dirbtuvėse ir tik po kelių savaičių buvo paruoštas naudojimui. 1958 m. Kanada turėjo visų rūšių kariuomenės 120,000 karių, 1990 m. 80,000, o šiandien yra likę tik 60,000.

Valstybės policijos pareigūnas žuvo nuo pamišėlio kulkos. Alberto Spruce Grove miestelio gyventojas pranešė policijai, kad jo automobilio lange prašauta skylė. Atvykusi policija buvo įspėta apie kitame name gyvenančio asmens ketinimą nušauti policininką, kuris apie tai jau buvo pasigyręs vietinei spaudai. Buvo evakuoti aplinkinių namų gyventojai ir po šešių valandų derybų, pamišėlis šovė į netoliese stovėjusio policininko nugarą. Policija sužeidė pamišėlį, kuris kiek vėliau mirė ligoninėje. Policininkas Jim Galloway, tik prieš porą savaičių savo šuns pagalba suradęs apie kilometrą nuo namų nuklydusį 3 metų vaikutį, buvo apylinkės žmonių bei savo draugų gerbiamas kaip pareigingas asmuo ir pavyzdys kaimynams. Paliko savo tris vaikus ir aštuonis vaikaičius.

Jungtinių Tautų plane kai kurių tautų ekonomijai išvystyti Kanados ministeris pirmininkas Paul Martin pažadėjo pagalbą mažas įmones steigiantiems. Pasakojimai yra sunkiai įgyvendinami tuose kraštuose, kur valstybės politinis ir ekonominis gyvenimas yra tik vystymosi būklėje. Paul Martin nepaminėjo pagalbos dydžio ir apimtys, nes jo planas siekia nurodyti tik kryptį, bet ne modelį, kuris galėtų tiktai visiems kraštams.

Nuosavo lėktuvu skridamas Britų Kolumbijoje gyvenantis menininkas Tony Onley įkrito į Frazer upę. Nei lėktuvo, nei paties menininko dar nepavyko surasti. Tai buvo trečiasis T. Onley lėktuvas, kurį jis naudojo savo akvarelinių vaizdų kūrimui. 1970 m. jis pardavė dalį savo kūrinių Londono galerijai už vieną milijoną dolerių. Tuo metu tai buvo gana didelė suma už gyvenančio dailininko kūrinių dalį. 1984 m., sėdama sis idėjų savo piešinims ledinuo tame kalnyne, jis su savo lėktuvu įkrito į prarają, prarado lėktuvą, susilaužė koją, tačiau per 24 val. buvo išgelbėtas. 75 metų amžiaus menininkas buvo gerbiamas asmuo menininkų tarpe, apdovanotas Kanados ordinu.

Vedybų įstatymo tos pačios lyties asmenims klausimas atidėtas. Teisingumo ministeris Irwin Cotler žada, keliaudamas po kraštą, tuo reikalu pasiteirauti gyventojų nuomonės ir galimai paplėsti klausimų sąrašą, kuris buvo pateiktas Kanados aukščiausiajam teismui. Teismas turėjo svarstyti tos pačios lyties asmenų vedybų klausimus balandžio 16 d., tačiau manoma, kad jis atidedamas po gegužės mėnesio federacinių rinkimų.

Populiariausias kanadiečių sportas – ledo ritulys praranda savo sportinę išvaizdą televizijoje, nes profesionalai žaidėjai tampa gladiatoriumis ir boksininkais. Rungtynės irgi tampa jau ne susižaidusiųjų puolėjų ir gynėjų aukšto lygio pasirodymu, bet kova dėl kamuolio vienos ar kitos komandos užvarčio zonoje, peštynėmis, bandomis ir retkarčiais lyg per klaidą įmuštu įvarčiu. Paskutiniu 10 metų laikotarpiu įvarčių vidurkis sumažėjo nuo 8 iki 5. Per tą laiką profesionalių lygų žaidėjų atlyginimo vidurkis pakilo 8 kartus, iki 1.8 mil. dol., atitinkamai pakeliant ir bilietų į žaidynes kainas. Asmuo, gaunantis minimalinį atlyginimą, turi mokėti visos dienos uždarbį už vieną bilietą, todėl ir žiūrovų skaičius, ypač JAV, yra labai sumažėjęs. A.V.

Skautų veikla

Daugiau kaip 90 eščių, latvių bei lietuvių skaučių susirinko Susimastymo dienai ir atšventė skautybės steigėjų Lady ir Lord Baden-Powell gimtadienius vasario 21 d. Toronto Lietuvių Namuose. Programa vedė vyresnės kandidatės Daina Kuraitė, Vaiva Kuraitė, Elytė Saplytė ir Rima Žubas-Kennedy ir prityrusios skautės Andrius Knevičiūtė, Kassandra Kulnys-Douglas, Renata Simonavičiūtė, Daiva Paškauskaitė, Virginija Pečiulytė, Austina Tarvydaitė ir Adriana Turczyn. Susirinkusios skautės draugiškai ir entuziastingai įsijungė į žaidimus, dainas ir skaitinius. Aukštiniam popieriui surašyti skaitinius skautės perskaitė iš eilės ir tada sulankstė į žiedus, o žiedus supynė į auksinę draugystės grandinę. Sveikinimus tarė eščių tuntininkė Silvi Verder, latvių tuntininkė Dace Stripnieks ir "Satrijos" tuntininkė ps. Rūta Baltaduonytė-Lemon. Susitokiosius ratu sesės iškilmingą šventės dalį baigė sugiedodamos *Ateina naktis* – eščių, latvių ir lietuvių. Po iškilmių visos gardžiai vaišinosi "Birutės" draugovės ir skautininkių sušėtomis vaišėmis. Viešioms ypatingai patiko lietuviški valgiai – tradiciniai kepti grybai, juoda duona su sūriu, agurkai ir medumi. Kol vyresnės sesės svečiavosi ir šnekučiavosi, socialiai pavalgiusios trijų tautų paauglės linksminosi žaisdamas naujai išmokus žaidimus. Kitais metais esėtes rengia Susimastymo dieną, kurioje susibūrusios skautės vėl prisimins, jog kiekviena yra auksinis žiedas viso pasaulio didelės skaučių seserijos grandinėje. RBL

SPORTAS

Įdomybės

Žurnalistas Edvardas Šulaitis, nuolatinis *Tėviškės žiburių* bendradarbis, ilgametis sporto organizacijų veikėjas pagerbtas "Olimpine žvaigždė", kurią jam paskyrė Lietuvos tautinis olimpinis komitetas. Apie tai pranešė Čikagoje dirbantis Lietuvos gen. konsulas A. Daunoravičius.

Čikagos lietuvių futbolininkai nugalėjo rusų "Dinamo" š.m. vasario 15 d. įvykusiose salės futbolo pirmenybėse. Rezultatas triuškinantis – 15:2. Daugiausia įvarčių pelnė L. Bytautas.

Eduardas Rozentalis, Lietuvos atstovas tarptautinėse šachmatų varžybose, Danijos Kopenhagoje š.m. vasario 15 d. laimėjo trečią vietą. Pirmuoju tapo švedas J. Hector, antruoju – amerikietis Nick de Fierminian.

Iveta Marčauskaitė, Šiauliuose gimusi krepšininkė, dabar žaidžia profesinėje Prancūzijos komandoje "Bourges Basket", kuri šiuo metu užima trečią vietą. Lietuvaitė per 13 rungtynių surinko 158 taškus ir atkovėjo 91 kamuolį.

(Iš E. Šulaičio pranešimų)

Aukos "TŽ"

\$150 – B. Sriubskis; \$100 – A. Budrys; \$90 – E. Delkus; \$50 – E. Puvaskis, L. Matulevičienė, J. Karl, J. Pargauskas, O. Giedriūnas, S. Gamp; \$35 – J. Karaliūnas; \$30 – A. Dronsa, K. Dervaitis, A. Vanagas; \$25 – W. Wisniewski; \$20 – P. Kravacas, M. Gelažius; \$10 – J. Gatautis, I. Čiurlys, A. Žukauskas, J. Rovas; \$8 – A. Pažerūnas, M. Borusienė; \$5 – L. Paškus, S. Vastokas; \$3 – J. Blekaitis.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: \$65 – J. A. Jūrenas, I. Mališka, L. Raslavičius, A. Dasys; \$60 – V. Lėverienė, J. Sakevičius, E. Dalmotas, V. Žalnierūnas, L. Valevičienė, K. Stibys, J. B. Lukoševičius, A. Keblys, dr. J. Sakalauskas, A. Knystautas, A. Kaminskas, M. Lieutvininkas, L. Grabošas, H. Adomnis, J. Januškevičius, B. Kasperavičius, A. Gverzdys, J. Šeidys, V. Naras, T. Bauža, K. Matkevičius, V. Bražys, N. Šimkus, S. Panavas, J. Jauneika, A. Masaitis, J. Gudavičius, A. V. Baltrušaitis, J. Baužys, O. R. Berentas, M. Šakaliniene, A. Ankus, E. Stunguris, J. Kuprevičius, A. Lukas, B. Čepaitis, H. V. Žitikas, V. Stabačinskis, P. Šidlauskas, V. Lapaitis, V. L. Pundzius, Z. Glinškas, A. Sprein, B. Saulėnas, V. Štūkys, E. Jasiūnas, J. Augustinavičius, L. A. Čepas, L. Baumgard, V. Paulionis, J. Rinkūnienė, V. Vaitkus, R. G. Paulionis.

Garbės prenumeratą atsiuntė: \$150 – J. Žiuraitis; \$100 – V. P. Jankaitis, A. Jocas, dr. J. Vingilis, V. Stanaitis, A. Laugalys, Y. Kizis; \$80 – B. Simonaitienė, J. Linkinaitis; \$75 – B. Stončius; \$70 – A. Zubrickas, V. Levisauskas, A. Kvietinskas, V. Timošenko, A. Dronsa, J. Radas, J. Vingilienė, I. Biskys, P. Naginonis, A. Šelmys, dr. Č. Kuras, J. Jonynas, V. Čypas, T. Rastapkevičius, P. Adomaitis.

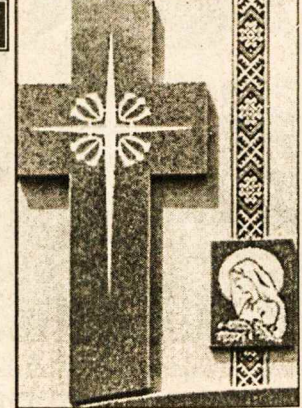
Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

SMITH MONUMENT CO. LTD.

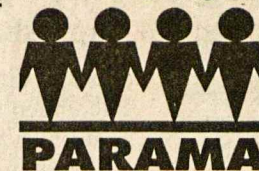
(nuo 1919 metų)
▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
▲ Puošiame lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

AKTYVAI per 130 milijonų dolerių

MOKAME

1.00% už 30-89 d. term. indėlius
1.00% už 90-179 d. term. indėlius
1.05% už 180-269 d. term. indėlius
1.10% už 270-364 d. term. indėlius
1.15% už 1 m. term. indėlius
1.50% už 2 m. term. indėlius
1.85% už 3 m. term. indėlius
2.25% už 4 m. term. indėlius
2.50% už 5 m. term. indėlius
1.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.
1.40% už 1 m. GIC invest. pažym.
1.75% už 2 m. GIC invest. pažym.
2.10% už 3 m. GIC invest. pažym.
2.50% už 4 m. GIC invest. pažym.
2.75% už 5 m. GIC invest. pažym.
1.00% už RRSP ind. (var. rate)
1.65% už RRSP 1 m. term. ind.
2.00% už RRSP 2 m. term. ind.
2.35% už RRSP 3 m. term. ind.
2.75% už RRSP 4 m. term. ind.
3.00% už RRSP 5 m. term. ind.
1.00% už OHOSP (variable rate)
0.45% kasd. palūkanų čekių sąsk.
0.60% už JAV dolerių 1 metų GIC
0.40% už JAV dol. kasd. pal. sąsk.

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

NEMOKAMI PATARNAVIMAI

SĄSKAITŲ ĮSILAIKYMAS • KREDITO IR DEBITO KORTELĖS
ČEKIAI • PINIGINĖS PERLAIDOS (MONEY ORDERS)
KELIONĖS ČEKIAI (TRAVELER'S CHECKS)

PASLAUGOS TEIKIAMOS INTERNETUI!

Galite patikrinti savo balansą ar apmokėti sąskaitas

Elektroninis paštas: info@parama.ca

KITOS PASLAUGOS

KELIONIŲ APDRAUDĄ NARIAMS IR SVEČIAMS IŠ KITŲ KRAŠTŲ

PERSIUNTIMAS PINIGŲ (WIRE TRANSFERS) Į LIETUVĄ IR KITUR

IEŠKOTE DOVANOS?

PARDUODAME LIETUVIŠKOS BANKO PROGINĖS MONETAS

KASOS VALANDOS:

Pirmad., antr., ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.; ketvirtad. ir penktad. nuo 9 v.r. – 8 v.v.

LN skyriuje – penktad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.; šeštad. nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

Royal York skyriuje – šeštad. nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:

1573 Bloor St.W., Toronto ON M6P 1A6 Telefonas: 416 532-1149

2975 Bloor St.W., Etobicoke ON M8X 1C8 Telefonas: 416 207-9239

APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAP: www.parama.ca

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti
namą, ar gauti informaciją,
prašau man paskambinti.
Prižadu mielai ir sąžiningai
patarnauti

Lina Kuliavienė

2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2

Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

Kanados Lietuvių *Fondas*
Lithuanian Canadian *Foundation*
1 Resurrection Rd., Toronto, ON, M9A 5G1 tel. 416-889-5531

Remkime lietuvių veiklą Kanadoje!

Remkime Lietuvą!

Remkime per Kanados lietuvių fondą!

Prisiminkime Kanados lietuvių fondą

testamentuose ir remkime jį savo aukomis.

Raštinės darbo valandos: pirmadieniais ir trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 3 v.p.p. Telefonas veikia nuo pirmadienio iki penktadienio tarp 9 v.r. ir 5 v.v. Išrašome pakvatumus atleidimui nuo pajamų mokesčių.

Algis MEDELIS QUEEN SYRENA TRAVEL
133 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.
M6R 2L2 Tel. 416-531-4800

KELIONĖS | VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS

LIETUVA – visuomet geriausiomis kainomis!

VISUOMET turiu įvairių pramoginių išvykų –
apžiūrėti Toronto miestą, Niagarą, Ontario šiaurę,
Otavą, Kvebeką ir t.t. – teiraukitės!
VISUOMET ruošiamos maldininkų kelionės –
Roma, Liudardas, Fatima

Toronto įstaigoje esu antradieniais tarp 11 ir 17 val. Atvažiuoti Jums nėra
būtina, skambinkite ALGIUI MEDELIUI asmeniškai.

Tel. Toronte 416 531-4800

Bilietus prašau atsiimti, į tolimes-
nes vietas siunčiu X-PRESS paštu

MEDELIS CONSULTING 45 Forest Heights Str., WHITBY, Ont. L1R 1T7
ALGIS ir STEFA MEDELIAI Tel. 1-905-666-9086

Visos paslaugos atskviečiant gimines iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą.
JAV DOLERIUS LIETUVOJE PRISTATOM Į RANKAS PER 7 DARBO
DIENAS. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus antradienius.
Dėl smulkesnės informacijos kalbėkitės su ALGIU MEDELIU

Ketinate keliauti - TEIRAUKITĖS
ASTRA SKUPAITĖ-TATARSKY
 Jums suteiks informaciją ir pasiūlys geriausią maršrutą geriausiomis kainomis

Skrydžiai į Lietuvą, užsakant iš anksto, išskrendant iki 31 gegužės - \$699. Vyresnio amžiaus keleiviams 10% nuolaida. Skrendant su suomių linija FINNAIR, nemokama nakvynė Helsinkyje, viešbutyje "SOKOS". Rugsėjo pradžioje organizuojama grupė kelionei į LIETUVĄ.

Jūsų paslaugoms - mūsų agentūros: HELSINKYJE, FRANKFURTE, VILNIUJE

"BEST WAY TO TRAVEL"
 Royal York Plaza, 1500 Royal York Rd., Etobicoke, ON M9P 3B6
 Darbo valandos nuo pirmadienio iki penktadienio, 9.30 v.r. - 6 v.v.

Tel: 416 249-7710 416 209-7737 (mobilus)
 1-800-715-5767 Fax: 416 249-7749

Matininkas
TOMAS A. SENKUS, B.Sc., O.L.S., O.L.P.
 ONTARIO LAND SURVEYOR

40 Burrows Avenue, Toronto, Ontario M9B 4W7

TEL: (416) 237-1893
FAX: (416) 237-0426
 E-mail: tomsenkus@rogers.com

SU ŠTURMU
 SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
 LĖKTUVU arba LAIVU
905-271-8781
PETRAS ŠTURMAS

Paėmimas iš namų pagal susitarimą iš Toronto, Hamiltono, Niagara Falls, Londono, Wasaga Beach apylinkių

ŽEMIAUSIOS BILETŲ KAINOS Į LIETUVĄ!
 (su FINNAIR per Helsinkį)

Dar galima įsigyti bilietus su "Early Bird" nuolaida
 Visą informaciją teikia
VIOLETA LAURINAVIČIENĖ
 telefonu (416) 690-4922

SKYTRAIN LTD. TOURS & TRAVEL
 2558 Danforth Ave., Ste. 205, Toronto, Ont. M4C 1L3
 Fax: (416) 690-4944 E-mail: skytraintravel@canada.com

Toronto tautinių šokių grupė "Atžalynas" Vasario 16-sios minėjime Montrealyje

Septintasis Kauno fortas

Pirmoji žydų naikinimo vieta nacių okupacijos metais

ALEKSAS FAITELSONAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Troškulio lietus nenumalšino. Vandens lašai krisdavo į burną, kaip ant įkaitintos geležies, sukeldami ištroškusiujių baisias vandens haliucinacijas. Kai lietus kiek apriomo, nuo visų kalvėlių papūtė į mus kulkosvaidžių ugnies uraganas. Į dangų kilo mirštanciuji aimanos, verksmai, sužeistųjų ir ne visiškai pribagintųjų maldos ir išpažintys. Ši ugnis truko kokią valandą. Sužeistųjų aimanos įsirežė į naktį ir dar labiau ją temdė.

Šaudymai

Vos tik pradėjus aušti, partizanai įsakė išnešti lavonus iš gyvųjų minios, o ir sužeistuosius atidėti į šalį. Sužeistuosius tuoj pat girtas žudikas sušaudė. Išauko ištisas kankinių kalnas. Po to prasidėjo žmonių sustatymas į grupes po 30 ir vedimas už kalvėlių. Gyvieji tempė mirsiuosius ir pagal įprastą tvarką tenai jau pasilikto amžiams.

Minia buvo taip įbauginta ir palūžus nuo to, ką išgyveno naktį, jog beveik be pasipriešinimo, kaip avys, patys rikiavosi ir abejingai leidosi partizanų varomai už kalvėlių. Nesibaigiantis kulkosvaidžių tratėjimas rėžė širdį ir stingdė kraują gyslose.

Šeštadienio (VII.5) rytą, kai siaubingas koncertas baigėsi, pamatėme, kiek mažai mūsų beliko po baisiosios nakties. Iš daugiakūkstantinės minios tvirtovės aikštėje dabar tebuvo vos apie 1600 žmonių.

Rodos, tą dieną vienas partizanų paleido iš forto Josifą Jakunskį (buv. laikraščio *Idiše štime* administracijos bendradarbis, dabar Izraelyje). Taip pat paleistas buvo inžinierius Lazaris Frenkelis (gyveno Prezidento g. 6), žinoma, už kyšius.

Vėl viršila

Vėl buvo pastebėta, kad žudikas sukiojosi tarp žydų ir su jais kalbasi pašnibždom; kai kas pasinaudojo momentu ir užmezgė su juo kalbą. Ichokas Gurvicius (tekstilės parduotuvės "Manufaktūra" savininkas, Dūkšos g.) priėjo prie jo, o po kurio laiko jis dingio iš mūsų akių. Už ausinį daiktėlį žudikas jį išvedė iš forto ir paleido. Jis taipogi paleido į laisvę Jurovickį (Kauno firmos "Osram" tarnautojas). Visą šeštadienio popietę jis aikštėje nebesirodė.

Naktis iš šeštadienio į sekmadienį buvo palyginti rami. Ši ramybė mus visus įgalino susimąstyti, bet ramybės neteikė.

Sekmadienį (liepos 6) pastebėjau minioje žudiką. Aš priejau prie jo ir pasakiau, kad namuose turiu vertingų daiktų ir paprašiau paleisti mane. Šėtoniška šypsena jis atsakė, kad dabar nepatogu šnekėtis; vakare jis turės laisvesnio laiko ir tada aš turėčiau jį rasti aikštėje.

Pavakary jis vėl pasirodė aikštėje. Keletas žmonių patraukė į jo pusę ir kalbėjosi su juo. Po kelių minučių pokalbio su kiekvienu atskirai pamačiau, kaip jis nuvedė į šalį inžinierių Ivaškovskį (marijampolietis), Kopelovą (nuo Kranto g.) ir Gedalią Fišą (elektrotechnikos parduotuvės Laisvės alėjoje savininkas). Tiems trim žydams jis liepė išeiti iš žmonių masės ir pastatė juos ties kazematu, esančiu prie įėjimo į tvirtovės aikštę. Baisios mintys man kilo: jis po valandėlės juos pavarysias į kalvelę ir sušaudysias? Kam jis juos atskyrė nuo kitų? Kam?

Pasimetimas ir beviltiškumas man vis dėlto padiktavo tvardyti ir prieiti prie žudiko. Galvoje suvito vilties spindulėlis: gal jis mus, kaip ir kitus laiminguosius, išleis iš forto?

Vos tik žudikas baigė kalbėti su jais, aš priejau prie jo. Pirmiausia pažadėjau viską jam atiduoti, ką tik jis norėsias pasiimti iš mano buto, po to aš navičiai apeliavau į žudiką, kad jis pasigailėtų manęs ir mano šeimos - paleistų mane į laisvę. Žmogžudys rusiškai nusikeikė ir rankos mostu liepė man prieiti prie tų trijų žmonių, kuriuos jis pastatė šalia kazemato. Bemaž 30 metrų mes buvome atskirti nuo likusios minios, stovėjome keturiose ir laukėme, kad viršila išstėtų žodį ir mus paleistų į laisvę.

Krepšinio komanda

Vakare į fortą atvyko lietuvių krepšinio komanda, kuri buvo garsi Pabaltijy. Jie buvo apsiginklavę šautuvais. Įeidami į aikštę, jie susidūrė su mūsų kurtuku ir mumsdami ėmė mus statyti į eilę. Iš visų jėgų šaukėme, kad mes čia stovime pagal komandanto įsakymą. Tada jie mus buožėmis nustumė į šalį.

Nakties tamsioj mes pastebėjome, kaip jie išrinkę iš minios trisdešimt vyrų ir greit juos nuvedė už kalvėlių. Netrukus išgir-

dome jau pažįstamą mums duslų šautuvų šaudymą. Pabaltijo meistrai, Lietuvos krepšinio čempionai, pakartojo savo "sporto žygį" ir, prisigėrę nekalčių žydų kraujo, dainuodami paliko tvirtovės aikštę.

Tą sekmadienį (VII.6), vėlai vakare, kalvelėse pasirodė daug vokiečių ir lietuvių partizanų. Apie 12 v. nakties atvyko viršila. Jis mostelėjo ranka, pakraipė galvą, sakydamas: jis negalės mūsų išvesti iš forto, nes atvyko daug vokiečių; jis nebe "padėties" šeimininkas. Jis nuėjo, jo siluetas dingio, ir mirties tyla apgaubė tvirtovės aikštę. Keturiuose likome stovėti, mirties baimės ir drebulio apimti, ir nežinojome ką daryti.

Į kazematą

Iš šalia esančio kazemato, iš tenyksčio rūsio išgirdome duslų žmonių šnabždesį. Supratome, kad ten slapstosi žmonės. Lygiai 12 v. nakties, kai sargyba keičiasi, mes ištiesėme rankas į kalvą ir šaukiančiu, itikinančiu balsu pranešėm, jog komendantas mums liepė įeiti į kazematą. Naujasis sargybinis, matyt, nesiorientavo, kur mes ketiname eiti, ir rusiškai nusikeikęs liepė mums greit dingti iš akių. Vienas per kitą išsprukome į kazematą. Visai prie įėjimo sėdėjo rusų karo belaisviai. Iš rūsio gilumos mes girdėjome kelių žmonių šnabždesį. Kaip mat iš ten prišoko prie mūsų žydas ir prisakė tučiuojau palikti kazematą, nes čia surinkę tik buvusius anksčiau lietuviškos armijos savanorius ir rodė į ordina, kuris kabėjo ant jo krūtinės.

Mes pradėjome ginčytis. Žmogus, matyt, pamiršo kur mes visi esame, ir pradėjo mus bauginėti, jei mus čia ras, tikriausia sušaudys. Kadangi ši bausmė tykojo mūsų visoje tvirtovės aikštėje, mes nekreipėme dėmesio į jo žodžius. Pamažu mes slinkome vis giliau į kazematą, nenorėdami kelti triukšmo, ir buvusios Lietuvos armijos savanoriai atstojo.

Mes čia aptikome apie tris dešimtis įslinkusių į skyles ir kampus iš dalies pažįstamų Kauno žydų. Iš jų išvaizdos mums tapo aišku, jog čia slapstosi ne tik buvusios Lietuvos armijos savanoriai, bet taipogi žydai, čia atsistatę prieš arba kuriuos pažįstami lietuviai ketina išgelbėti nuo pražūties.

Komendantas

Apie 1 v. nakties į mūsų kazematą įėjo ištisas būrys lietuvių su komendantu priešaky. Visi jie buvo girti ir grubiai keikėsi bei piktžodžiavo. Komendantas pažiūrėjo į mus ir liepė sustoti į eilę. Mirties baimės apimti žmonės išsirikavo ilgoje eilėje. Apšviestas mus elektrine lempute, jis paklausė, kas mes per vieni. Vienas iš mūsų grupės pasakė, kad visi esame buvusios Lietuvos armijos savanoriai. Komendantas tarė: "Jeigu pasirodys, kad meluojate, jus ne sušaudys, bet gyvus sukapos į gabalus ir numes žūnims". Šitaip pasakė, ir visas būrys dingio...

1941 m. liepos 7 atvyko miesto autobusas ir su stipria partizanų sargyba mus nugabeno atgal į Kauno geltonąjį kalėjimą, iš kurio po dviejų savaitių buvome paleisti.

Tai trumpa ataskaita apie baisią katastrofą, kuri įvyko 7-ajame forte ties Kaunu. Per vieną savaitę šioje baisiojoje vietoje buvo išžudyta apie septynis tūkstančius žydų. Nuo partizanų ir inteligentų rankų, režisuojant vokiečiams, čia rado savo žiaurią mirtį mūsų brangieji ir švenčiausieji. (Pabaiga)

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS
 Re/max West įstaigoje
 Ilgiausiai dirbantis agentas

♦ 25 metai namų remonto patyrimas ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patyrimas ♦ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.
 1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
 Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų - 416 769-3577

Nemokamas namų įvertinimas

Bloor West Village
DENTAL CARE

Dr. J. Birgiolas
Dr. S. Dubickas
 2373 Bloor St. West
Tel. (416) 763-5677

DANTŲ GYDYTOJA
Dr. Gintarė Sungailienė

115 Lakeshore Rd. E.
 Mississauga, Ont. L5G 1E5
 (į vakarus nuo Hurontario)

Tel. 905 271-7171

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.
PACE LAW FIRM
 5110 Dundas ST. W.
 (tarp Islington ir Kipling gatvių)
 Etobicoke, Ont. M9A 1C2
Tel. 416 236-3060
 Fax 416 236-1809

Džiugūs pragiedruliai Montrealyje

Vasario 16-oji išpūdingai atšvęsta Aušros Vartų parapijos šventovėje ir salėje. Ji pasižymėjo gausiais dalyviais ir turininga programa

BIRUTĖ VAITKUNAITE-NAGIENĖ

Montrealio lietuvių telkinio padangėje švystelėjo pragiedrulių žinia, kad Vasario 16-osios šventė siemet bus ypatingai paminėta. Neapsirikome: iš Kanados sostinės atvyko Lietuvos ambasadorė Sigutė Jakštontytė, iš Toronto - tautinių šokių grupė "Atžalynas" su vadove Aldona Zander, pirmininke Birute Dilkute-Batraks, smuikininke Audrone Šarpyte. Iš viso - miela 41 asmenų grupė!

Minėjimas prasidėjo Aušros Vartų parapijos šventovėje, suplaukus vėlyviniu gausumu dalyviams su organizacijų vėliavomis. Klebono kun. Ričardo Birbilo šventiškas pamokslas, giesmės, Lietuvos himnas... Pažymėtina, kad šį kartą ir mūsų parapijos biuletenio II-as psl. paskirtas Vasario 16-ajai: be reklaminių pranešimų, gražių grafiškos atspaudų ir Janinos Degutytės, Bernardo Brazdžionio poezijos posmais.

Pagrindinis minėjimas vyko AV parapijos salėje, kur suplaukė minia dalyvių. Elegantiškai paruoštos gėlės puošė stalus ir puštą scenoje; gražiausiais ornamentais ir spalvomis sužydėjęs, tautiniai drabužiais pasipuošęs "Atžalynas".

Minioje dalyvių matėsi ir rečiau besipažįstantys veidai, o iš Toronto atvyko ir buvę ilgamčiai veikėjai čia - Silvija ir Vincas Piečičiai.

Sklandžiai oficialiajai daliai vadovavo Juozas J. Piečiūtis trimis kalbomis, kaip pas mus įprasta.

Šios šventės proga ambasadorė S. Jakštontytė perdavė Lietuvos premjero Algirdo Brazauskos sveikinimą. Ji savo žodyje optimistiškai pabrėžė, kad

prasidėjo naujas valstybės raidos etapas: "Siekti uždaviniai - laisvos ir demokratiškos visuomenės kūrimas, ekonomikos pertvarka, valstybės integravimas į tarptautinę bendriją iš esmės pasiekti". Priminė, kad jau 2003 m. balandžio mėn. prie NATO būstinės Briuselyje suplevėsavo Lietuvos trispalvė, paskelbdama, kad Lietuva tapo tikraja ŠAS nare. Gegužės 1 d., sakė ambasadorė - minėsime kitą istorinį momentą - pilnaties Europos sąjungoje pradžią. Ji pabrėžė, kad šie Lietuvos užsienio politikos pasiekimai gražina Lietuvą į jos istorinę vietą Europoje. Taip pat priminė, kad būti sąjungininku visų pirma reiškia prisiimti įsipareigojimus ir juos vykdyti.

Ambasadorė priminė Lietuvos karių taikos palaikymo operacijose Afganistane, optimistiškai paminėjo oficialią žinią, kad 2003-aisiais bendras Lietuvos valstybės vidaus produkcijos augimas išaugo 8.9%. Tai reiškia, kad Lietuva pirmą kartą Europos ekonomikoje, bet ir pasauliniame kontekste. Daugelio mūsų klausytojų sąmonėje tačiau glūdi ir kita mintis - įsiskolinimų ataskaita, apie kurią viešai nekalbama. Na, ir kitokios problemos... Tačiau - šventiškoje popietėje netiko apie tai klausinėti ar kalbėti.

Malonu buvo išgirsti, kad ambasadorė įvertina mūsų patyrimą ir ištvėrę - išlaikyti tapatybę - ir puoselėti savąją kalbą, gyvenant svetur. Vasario 16-oji jai davė gerą progą mus visus ir mūsų organizacijas pasveikinti, o mums buvo malonu, kad atvyko kartu dalyvauti Vasario 16-osios šventės minėjime, pasidalino mintimis.

Jaunajai ambasadorei atsidėkoti šiltais plojimais, palinkėta sėkmės.

Nuoširdžius sveikinimus atsiuntė Kanados min. pirmininkas Paul Martin, Kvebeko premjeras Jean Charest, Montreale meras Gérald Tremblay. Jie labai vertino gebėjimus puoselėti mūsų unikalią ir turtingą paveldą (Nukelta į 8-tą psl.)

FINNAIR SUMMER 2004 FLIGHTS FROM TORONTO TO NORTHERN EUROPE ON SALE NOW

Finnair Direct Summer Flights from Toronto to Helsinki are on sale now! Fly to Vilnius via Helsinki between June 17 and September 7, 2004. Call and book today to save with the Early Bird rates. In addition, Finnair operates daily code-share flights from Vancouver, Toronto and Montreal via London, U.K. and from New York with many convenient connections from Canada.

Contact your travel agent today for reservations and further information.

www.finnair.com
 416 222-0740 or
 1 800 461-8651

TORONTONT

Anapilio žinios

– Tikinčiosios Lietuvos diena bus švenčiama Lietuvos kankinių ir Gerojo Ganytojo šventovėse kovo 14, ateinantį sekmadienį. Ta proga bus minima ir Kovo 11-oji. Šventovėse bus renkama antroji rinkliava. Vokeliai išdalinami visiems pamaldų metu. Aukos Tikinčiajai Lietuvai bus priimančios ir ištisą Gavėnios bei Velykų laikotarpį.

– Tikinčiosios Lietuvos diena Delhi Šv. Kazimiero šventovėje bus švenčiama Mišiomis kovo 13, šeštadienį, 3 val. po pietų. Ta proga bus renkama antroji rinkliava. Vokeliai padėti prie šventovės durų.

– Wasaga Beach lietuvių bendruomenės Kovo 11-osios minėjimas įvyks kovo 14, ateinantį sekmadienį, po 2 v.p.p. Mišių Gerojo Ganytojo misijos mažojoje salėje.

– Suvalkų krašto lietuvių išeivijos sambūris ruošia metinį žiemos žuvavimo savaitgalį kovo 13-14 d.d. Norintieji dalyvauti prašome skambinti Kazimierui tel. 416 621-5468.

– Delhi-Tillsonburg apylinkėje Kovo 11-oji bus švenčiama kovo 20, šeštadienį, 3 v.p.p. Šv. Kazimiero šventovėje Mišiomis ir po jų – šventovės salėje vyksiančiu minėjimu.

– Gavėnios susikaupimas Wasaga Beach miesto Gerojo Ganytojo šventovėje bus kovo 17, trečiadienį, 2 v.p.p.

– Gavėnios susikaupimas Delhi Šv. Kazimiero šventovėje bus kovo 18, ketvirtadienį, 11 v.r.

– Gavėnios susikaupimas Lietuvos kankinių šventovėse bus kovo 19-21 d.d. Susikaupimą vės Vilniaus katedros klebonas kun. Ričardas Doveika. Susikaupimo dienų tvarka: kovo 19, penktadienį, – Mišios su pamokslu 11 v.r.; kovo 20, šeštadienį, – Mišios su pamokslu 11 v.r. ir Mišios su pamokslu 6 v.v.; kovo 21, sekmadienį, – pamokslai ir Mišios įprasta sekmadienio tvarka.

– Autobusėlis Gavėnios susikaupimo metu vės maldininkus nuo Islington požeminių traukinių stoties Anapilin penktadienį ir šeštadienį 10.30 v.r. ir atgal parvės po pamaldų. Sekmadienį autobusėlis vės maldininkus įprasta sekmadienio tvarka.

– KLKM dr-jos skyriaus visuotinis susirinkimas įvyks kovo 14, sekmadienį, po 11 v.r. Mišių Anapilio parodų salėje. Programoje – dr. R. Zabičiaus paskaita apie Alzheimer ligą. Kviečiama visuomenė dalyvauti.

– Anapilio knygne jau galima įsigyti velykinių sveikinimo atvirukų ir laikraščio *Amerikos lietuvis* nr. 5, 6, 7 ir 8.

– Atkreipiame dėmesį, kad dabar parapijos salėje šalia cepelinų pardavinėjama ir duona iš Lietuvos. – Mišios kovo 14, sekmadienį: 9.30 v.r. už a.a. Veroniką ir Roką Jurgulius; 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 2 v.p.p. už a.a. Kęstutį Dumčią ir Zėnoną Stonkų; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje kovo 13, šeštadienį, 3 v.p.p. už a.a. Emiliją Stosienę.

Išviejios lietuvių klerikų studijų fondui \$50 aukovo N.N.

Muziejaus-archyvo žinios

– Lietuvių mokslo ir tyrimo centras Čikagoje atsiuntė muziejaus bibliotekai tris įdomius leidinius – *Lietuviška chorinė muzika JAV*; kompozitorių biografijas, kūrinių rankraščių ir spaudinių žilėvėlių *Kreivėno muzikologijos archyve*; *Iš Lietuvos sveikatos apsaugos istorijos*; ir *Review of Modern Lithuanian Grammar*. Muziejaus-archyvo valdyba dėkinga už dr. J. Račkausko paukotas knygas.

A.a. Eugenijai Rovui staiga ir netikėtai mirus, užjausdami jo žmoną Bernadėtą, sūnus – Mykolą ir Matą, tėvą Juozą, seserį Kristiną ir brolių Rimantą su šeimomis "Reach for the Rainbow" organizacijai, padedančiai vaikams su negaliomis, aukovo šie lietuviai:

\$500 – dr. Mikas Valadka; \$100 – dr. A. P. Valiulis, R. L. Kuliavai, G. D. Sakus, D. T. Chornomaz, Kristina Stewart Webb, R. V. Dementavičiai, R. C. Aušrotas, Aldona ir Vytas Lenušai; \$75 – V. R. Tirilis ir C. L. Javos.

\$50 – Anapilio moterų būrelis, D. Dalinda, Vida Davey, R. G. Paulioniai, R. M. Rusinai, R. A. Jonaičiai, M. R. Ycai, A. Pacevičius (Pace), dr. A. S. Pacevičiai, O. L. Rimkai, C. L. Kamaitis, D. W. C. Aušrotas-Behr, Erika Doberstein, S. B. Sakalai; \$40 – V. Jasinevičienė.

\$25 – D. Berius, dr. J. A. Sungailos, V. D. Vaičiūnai, I. S. Ferris (Balčiūnas); \$20 – A. L. Kaminskai, Zita McKenna ir šeima, G. Stankus, V. O. Narušiai, R. A. Šileikos, A. Baršauskas, E. R. Stravinskai, R. Celejewska, Kristina Jusky, V. L. Zubrickai, J. Vingelienė; \$10 – Rasa Wilkinson, Aleksas Šimonėlis.

Iš viso šiai organizacijai suaukota apie \$10,000. Inf.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Šv. Kazimiero šventė, kurią Katalikų Bendrijos liturgija švenčia kovo 4 d., buvo paminėta giedant parapijos chorui, maldose ir pamoklose praeitą sekmadienį, švenčiant Religinės šalpos sekmadienį ir skautų Kaziuko mugę.

– Gavėnios penktadieniais 6.30 v.v. parapijos šventovėje yra einami Kryžiaus keliai.

– Šį trečiadienį, po vakarinių 7 v. Mišių, dr. Indrė Čuplinskaitė skaitys antrą paskaitą, kurios tema bus pirmos paskaitos tęsinys: *Kas tas Augustinas? – susipažinimas su praeities krikščionimis per mūsų pirmakus*. Po šios vyks dar dvi paskaitos kovo 24 ir 31 d.d. Paskaitos – muzikos kambary.

– Artėja metinis parapijos susikaupimas, kurį kovo 25-28 d.d. ves kun. Ričardas Doveika. Ketvirtadienį, kovo 25, 7 v.v. Mišios ir pamokslas, penktadienį 10 v.r. ir 7 v.v., šeštadienį 10 v.r. ir 4 v.p.p., o sekmadienį įprasta sekmadienio Mišių tvarka – 8 v.r., 10.30 v.r. ir 12 v.d. Išpažinčių bus klausoma prieš kiekvienas Mišias.

– Pasauliečių pranciškonų Mišios ir susirinkimas bus šį ketvirtadienį, kovo 11, 10 v.r. "Vilnius Manor" patalpose.

– Lietuvių ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvaus lietuvių liuteronų Lietuvos parapijos choras, parapijiečiai ir dienos pamokslininkas, tos parapijos klebonas kun. Algimantas Žilinskas, kartu su šios parapijos choristais, abiejų parapijų kunigais ir tikinčiaisiais, įvyks kovo 17 d., 7 v.v. šio parapijos šventovėje. Kovo 21, sekmadienį 11.15 v.r. ekumeninėse pamaldose liuteronų Išganytojo parapijoje pamokslą sakys kun. Petras Šarka, OFM. Visi kviečiami abejose pamaldose dalyvauti.

– Pakrikštyti: Lauren Genevieve, Vidos (Vitkūnaitės) ir Stephen Gallop dukrelė; Nicholas Vytautas Giuseppe, Teresa ir Julius Gorių sūnus.

– Kovo 6 d. palaidotas a.a. Izidorius Stančikas, 81 m. Paliko žmoną Michaliną ir sūnų Dovidą. Kovo 8 d. palaidota a.a. Ona Dačienė, 90 m. Paliko sūnų Vytautą su šeima Lietuvoje ir vaikaitę Gitana Judvytę Toronte. Kovo 9 d. palaidota a.a. Albina Mašalienė, 91 m. Vokietijoj paliko brolių Alfonsą Grinkų.

– Mišios sekmadienį, kovo 14: 8 v.r. už a.a. Pauliną Šimkienę; 9.15 v.r. už Selmų ir Seliokų šeimų mirusius; 10.30 v.r. už a.a. Liudą Stadį, už a.a. Povilą Dunderą ir už a.a. prel. Praną Vaserį; 12 v.d. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

Išganytojo parapijos žinios

– Sekmadienį, kovo 14, pamaldos 11.15 v. ryto.

– Tradicinės ekumeninės pamaldos kovo 17, trečiadienį, 7 v.v. Prisikėlimo šventovėje, pamokslą pasakys kun. Algimantas Žilinskas ir sekmadienį kovo 21, Išganytojo parapijos šventovėje pamokslą pasakys kun. Petras Šarka, OFM.

– Išviejios Sinodo vyr. tarybos telefoninis susirinkimas – kovo 23 d., 10 v. ryto klebono namuose, Mississaugaje.

– Kovo 23 d., 7.30 v.v. Vandos Norvaišienės bute renkas parapijos taryba.

Lietuvių Namų žinios

– Kovo 7 d. Lietuvių Namų svetainėje pietavo 155 svečiai.

– Lietuvių Namų ir Labdaros valdybos posėdis – kovo 18, ketvirtadienį, 7 v.v. Lietuvių Namų seklyčioje.

– Dainų šventės (2003 m.) pirmosios dalies vaizdajuostė, ansamblių vakaras "Versmo spalvos", vykęs Kalnų parke, bus rodoma Seklyčioje kovo 14, sekmadienį, 1.30 v.p.p. Dainų ir šokių diena bus rodomos vėliau.

– LN Kultūros komisija, turėjusi daug įvairių vaizdajuostė, išsiėjo dar 12 naujų. Turi ir 40 dalių "Giminių" seriale komplektą. Norintieji nuomoti, įsigyti šias juostas ar gauti jų katalogą, prašomi kreiptis tel. 416 769-1266, el paštu vkulnys@aol.com.

– Kviečiame visus pietauti Lietuvių Namuose. Jauki aplinka, geras aptarnavimas, veikia baras.

Slaugos namų žinios

– Slaugos namams \$1,000 aukovo J. Pacevičienė. Besidomintys Slaugos namais informacijos gali gauti internete tinklalapyje www.labdara.ca.

– Slaugos namų komitetas dėkoja visiems už paramą. Slaugos namams aukos priimančios Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog adresu: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, ON, M6P 1A6.

Trentinių vaikų mokyklai Lietuvių Namai Vilniuje F. Mockus aukovo \$50.

Montrealio Vasario 16-osios minėjime – (iš k.): Montrealio apyl. pirm. Arūnas Staškevičius, programos pranešėjas Juozas Piečaitis, "Atžalyno" tėvų k-to pirm. Birutė Dilkutė-Batraks, Lietuvos ambasadorė Sigutė Jakštonytė, "Atžalyno" vadovė Aldona Zander, garbės konsulas dr. Alenas Pavilanis

KOVO 11^{SIOS} Lietuvos nepriklausomybės atstatymo MINĖJIMAS

PAGRINDINIS KALBĖTOJAS – Lietuvos kariuomenės vadas, generolas majoras JONAS KRONKAITIS

HAMILTONE, kovo 20, šeštadienį, 3 v.p.p. Jaunimo centro salėje. Meninę programą atliks "Dainos" vienetas ir muz. sol. Lilija Turūtaitė.

TORONTE, kovo 21, sekmadienį, 4 v.p.p. Prisikėlimo parapijos salėje.

Meninę programą atliks pianistė Ilona Beresnevičienė, smuikinininkė Audronė Šarpytė, akompanuojama Editos Morkūnienės ir Ramūnė Jonaitienė – literatūros skaitiniai.

VISUOMENĖ NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAMA DALYVAUTI

Kovo 11-osios minėjimo rengimo komitetas

Generolas majoras JONAS KRONKAITIS, Lietuvos kariuomenės vadas, kalbės Kovo 11-sios – Lietuvos respublikos Nepriklausomybės atstatymo minėjimuose Hamiltone kovo 20 d. ir Toronte kovo 21 d.

Buvo pasklidusi žinutė iš Brazilijos, kad buvęs torontietis kun. Petras Kruckys, nukritęs nuo laiptų klebonijoje, mirė. Vėliau paaiškėjo, kad jis tebėra gyvas, bet labai sutrenktas ir kad jo gyvybę palaiko dirbtiniu būdu ligoninėje.

A. a. Motiejus Lazdūtis savo testamentu paliko *Tėviškės žiburiams* \$1,000. Leidėjai dėkingi už paramą vieninteliam lietuviškam laikraščiui Kanadoje.

Skautų surengta tradicinė Kaziuko mugė praeitą sekmadienį, kovo 7 Prisikėlimo parapijos salėje praėjo sėkmingai. Dalyvavo daug žmonių, užteko pirkių ir pirkių. Veikė valgykla, vyko loterijos.

Vilniaus radijo užsieniui laidų girdimumas nuo kovo 5 d. pagerėjo. Laidos girdimos kasdien 6 v.v. 9875 kHz dažniu, 31 m. bangos ruožė. Laida kartojama 7 v.v. 7925 kHz dažniu, 41 m. bangos ruožė.

E.S. Maironio mokyklų žinios

– Kovo 13 ir 20 d.d. pamokų nebus dėl pavasarių atostogų.

– Trečias skyrius (mok. Žibutės Vaičiūnienės mokomas) įsirengė "Zuikio Puikio krautuvėlę", kurioje vaikai gali "nusipirkti" žaislus, "pinigais", uždirbtais skaitant lietuviškas pasakų knygas. Dėkojame už talką krautuvės "savininkui" – savanoriui, mokinės Sabrinės Kulnys-Douglas tėveliui.

– OMNI News, 47 kan. pakartotojo laidą apie Toronto Maironio mokyklą kovo 6 d., 11 v.r. ir kovo 8 d., 9.30 v.r. Živilė

KLK Vasagos apylinkės aukos Vasario 16-osios proga: \$50 – Vasagos moterų būrelis, C. Javos, A. Kanapka, V. E. Krikščionas, M. Laurinavičienė, A. Vitkienė; \$40 – V. Abramavičius, J. Lapavičius, A. Sekonis; \$30 – J. Gelazius, B. Ignatavičienė, M. Juozaitis, E. Tribinevičienė, J. A. Vaškevičiai; \$25 – A. Mašionienė; \$20 – M. Bernotas, B. R. Jacka, B. Kasperavičius, V. Kryžauskas, S. Valickis; \$10 – N. Stonkus; \$5 – J. Lenkaitis.

Toronto vyrų choras "ARAS", vad. Lilijos Turūtaitės, rengia naujos kompaktinės plokštelės

SUTIKTUVIŲ KONCERTĄ

kovo 14, sekmadienį, 2.30 v.p.p.

Toronto Lietuvių Namuose, 1573 Bloor St. W.

Visuomenė kviečiama atsilankymu paremti choro veiklą

Bilietai bus parduodami prie įėjimo į salę

PRANEŠIMAS

TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ ir LABDAROS FONDO narių

metinis – visuotinis susirinkimas

yra šaukiamas 2004 m. kovo 28, sekmadienį,

1 v.p.p., Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje,

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario

Dalyvaujančių registracija prasideda 12 val.

SUSIRINKIMO DARBOTVARKĖ:

1. Susirinkimo atidarymas;
2. Prezidiumo sudarymas: a) susirinkimo pirmininko ir sekretorių;
3. mandatų, nominacijų ir balsų skaičiavimo komisijų;
4. Darbotvarkės tvirtinimas;
5. 2003 m. susirinkimo protokolo skaitymas ir tvirtinimas;
6. Valdybos pranešimai: a) pirmininko, b) išdėtininko, c) slaugos namų, d) statybos ir remonto, e) "Lokio" svetainės, f) visuomeninės veiklos, g) švietimo fondo, h) bingo;
7. Revizoriaus (auditor) pranešimas;
8. Diskusijos dėl pranešimų;
9. 2003 m. apyskaitų tvirtinimas;
10. 2004 m. sąmatos tvirtinimas;
11. Revizoriaus (auditor) tvirtinimas;
12. Valdymo organų rinkimai: a) valdybos (3 nariai), b) revizijos komisijos (1 narys/ė);
13. Einamieji reikalai ir sumanymai;
14. Susirinkimo uždarymas.

Šiais metais į Lietuvių Namų valdybą bus renkami trys nariai. Valdybos kadencija baigia: M. Balaišytė, R. Juodis, E. Steponas. Bus renkami 3 nariai į valdybą – 3 metams. Iš revizijos komisijos kadencija baigia V. Kulnys. Bus renkamas narys/ė ir revizijos komisiją – 3 metams.

Lietuvių Namų valdyba siūlo, kad nariai gautų iš nominuojamo kandidato-ės raštišką sutikimą. Šiam reikalui yra paruoštos specialios anketos, kurias nariai gali gauti LN raštiniame arba susirinkimo metu. Be to, valdyba siūlo, kad kandidatų-čių siūlytojai (ne mažiau kaip du nariai), pasirašytų nominacijos anketas ir įteiktų metinio susirinkimo nominacijų komisijai.

Nariai, norintys perleisti balso teisę kitam asmeniui, privalo laikytis korporacijų įstatymo (Corporations Act) reikalavimų ir įgaliojimus (proxy), patvirtintus jų parašus notariui (Notary Public), pristatyti į LN raštiniame ne vėliau 2004 m. kovo 26 d., 10 v.r. Įgaliojimai, nepatvirtinti notaro ir gauti po minėtos datos, nebus pripažinti teisėtais. Įgaliojimų anketas galima gauti LN raštiniame.

Toronto Lietuvių Namų valdyba

Šv. Jono lietuvių kapinėms \$50 aukovo M. Žymantienė.

IESKOME MOTERS, kuri atliktų namų ruošos darbus ir gyventų kartu. Skambinti tel. 905 886-6963.

IESKOME atsakingo asmens prižiūrėti du vaikus ir tvarkyti namus nepilnu laiku su galimybe dirbti pilnu laiku High Park rajone. Skambinti tel. 416 604-0733.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

NUOMOJAMAS namas (town house) Dundas-High Park rajone. 3 miegamieji, kiemas, garažas. Nuoma \$1350 mėn. Skambinti tel. 416 207-0637.

"BALTIC TREE SERVICE" – Žiema yra geriausias ir sveikiausias laikas nugenėti medžius ir krūmus. Nelaukti pavasario! Darbas garantuotas. Danius Lelis: 647 519-2299 (nešiojamas).

JOTVA CONSTRUCTION Atliaka stalias, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemų įvedimo (plumbing) darbus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323 arba 416 882-8531.

MONTREALQUE

Aušros Vartų šventovėje kovo 7 d., 11 val. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė misijonierius kun. Hermanas Šulcas, SDB.

Kun. Aloyzas Volskis, naujai paskirtas Šv. Kazimiero parapijos klebonas, ves rekolekcijas Aušros Vartų parapijoje kovo 26, penktadienį, 7 v.v. ir kovo 27, šeštadienį, 11 val. ryto. Po Mišių salėje susitikimas su rekolekcijų vadovu ir vaitės. Jaunimas ir jaunos šeimos ypač kviečiami į šias Mišias. Išpažinčių bus klausoma apie pusvalandį prieš pamaldas.

KLKM dr-jos Montrealio skyriaus susirinkimą kovo 7 d. malda pradėjo prim. Genovaitė Kudžmienė. Apgailejo, kad, netekus Sešelių namų, sunkiau dažnai kviešti susirinkimus. Klebonas mielai leidžia naudotis klebonijos patalpomis, tačiau negalime per dažnai jo gerumu naudotis. Atsisakius išždininkės pareigų ilgametei valdybos narei Elenai Kerbelienei, jos darba perėmė Laima Danienė. Į valdybą įėjo nauja narė Irena Valkauskienė. Pirmininkė padėkojo E. Kerbelienei už įdėtą darbą per 27 metus. Ji buvo nepamainoma renginių šeimininkė, negailėjo patarimų ir darbo dr-jos labui. Jai buvo įteikta gėlių puokštė.

Nors Montrealio skyrius labai negausus, bet dar valdyba (su narių pagalba) nutarė rengti tradicinį Velykų stalą balandžio 18 d., per Atvelykį. Programą atlikti pakviesti torontiečiai Lilija Turūtaitė ir Vytautas Mašalas. Narėms įėjimas nemokamas.

G. Kudžmienė yra ir *Vaiko tėviškės namų šalpos* atstovė Montrealyje. Pirmosios aukos pradėtos rinkti 1992 m., o 1994 m. pasiūst

pirmieji pinigai. Per šį dešimtmetį pasiūsta \$48,300. Be to, dar \$1,000 aukota sutrikusio vystymosi kūdikių namams Vilniuje ir Vilniaus arkivyskupijos katechetikos skyriui. Į susirinkimą atsilankė kun. Hermanas Šulcas, SDB, kuris labai įdomiai ir jautriai apibūdino savo darbą misijose Ruandoje ir Lietuvoje savo giminių atgautoje sodyboje su lietuvių jaunimu. Po susirinkimo narės ir svečiai vaišinosi ir neskubėjo skirstytis namo.

LK Mindaugo-Neringos šaulių kuopos susirinkimas neįsėdėjo pasikeitimų. Valdyboje pasiliko pirm. Antanas Žukas, sekr. Dana Urbona-vičienė, išdėtininkas Zigmantas Burksaitis, vėliau svečiai Antanas Račinskis ir Bronius Kirstukas, renginiams – Aleksandras Piešina. Šaulius aplankė kun. Hermanas Šulcas, SDB.

Auksoinio amžiaus Rūtos klubas Aušros Vartų parapijoje bus žaidžiamas "Bingo" kiekvieną trečiadienį, 11 val.

D.S.

***
– Šv. Kazimiero parapijoje Šv. Onos draugijos susirinkimas įvyks kovo 14, sekmadienį.

– Vasario 29 d. buvo iškilmingai atšventintos kazimierinės Šv. Kazimiero parapijoje. Mišias aukovo ir pamokslą pasakė svečias prel. E. Putrimas. Dalyvavo daug parapijiečių ir svečių iš Aušros Vartų ir St. Dominic parapijų. Po Mišių užėjo į parapijos svetainę, vaišinosi skaniais valgiais, baltu ir raudonu vynu. Buvo šventiška ir iškilminga nuotaika. Trūko tik mažojo vityrėlio, kuris, kaip kaimo žmonės sakydavo, paskrenda į Lietuvą Kazimiero dieną.

K. Ambrasas

Džiugūs pragiedruliai...

(Atkelta iš 7-to psl.)

ir tuo patvirtinti Kanados daugiakultūrį gyvenimą. Įdomu, kad J. Charest, pirmą kartą dabar mus sveikins, pabrėžė, jog mūsų bendruomenė "įnešė savo talentus, užmojus ir darbo etiką" į šio krašto gyvenimą.

Verduno savivaldybininkai – M. Franche ir Fr. Gauthier, mūsų bičiuliai latvių ir estų bendruomenių atstovai – A. Vitols, R. Leitham, nuoširdžiai pasveikinę, linkėjo geros ateities Lietuvai.

PLB pirm. Gabrieliaus Žemkalnio sveikinimą perdavė KLB sekr. Elona Punkrienė; krašto vėbos vardu pasveikino Petras Meiklejohn, spec. projektų komisijos pirmininkas. Jis atvyko kartu su "Atžalynu".

Trumpą sveikinimo žodį pasakė ir mūsų apylinkės pirmininko Arūno Staškevičiaus pakviestas dr. Alenas Pavilanis, dabar mūsų bendruomenei pristatytas naujasis Lietuvos garbės konsulas. Jis padėkojo pirm. Arūnui Staškevičiui už patvariai atliktą darbą, pasveikino visus Vasario 16-osios proga ir gražių šventės minėjimų.

Pranešta, kad, daugelį metų vadovaujantis savo lietuvių radijo valandėlei Liudas Stankevičius yra apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino Riterio kryžiumi už puoselėjimą lietuviškąją tradiciją ir lietuviškojo žodžio. Šis apdovanojimas nespėjo pasiekti Montrealio šio minėjimo laiku ir bus įteiktas vėliau.

Iš Lietuvos atvykę stažuotės St. Jean sur Richelieu bazėje du kariškiai, dalyvavę minėjime, buvo sutikti plojimais: vyresnysis leitenantas Liutauras Škikas ir grandinis Donatas Pauza.

Skanius ir gražius užkandėliai, išdėlioti ant stalų, įvedė į II-ą minėjimo dalį.

Toronto "Atžalynas" savo programą atliko išradimui pertvarkytoje salėje, nes scena jiems buvo per siaura. Šiuo metu grupę sudaro ir jaunesni, ir jau "sužilę" tautinių šokių mėgėjai. Jie susirenka pabendrauti, paprepuoti, pasišokti. Pažymėtina, kad beveik ketvirtadalis

• Kas sunaikina svetimą dangų, pasistato sau pragara. Tai neregima teisybė žemėje (Stelzhammeris)

</